

PALVELUTASOPÄÄTÖS 2021-2024

LAUSUNTOLUONNOS 5.8.2020

LUONNOS

Sisällysluettelo

1. Yleistä.....	2
1.1 Johdanto	2
1.2 Toimintaa ohjaavat strategiat ja suunnitelmat	2
1.3 Palvelutasopäätöksen valmistelu ja riskianalyysi	5
1.4 Palvelutasopäätöksen seuranta.....	8
1.5 Katsaus kauteen 2017-2020.....	9
2. Onnettomuuksien ehkäisy.....	11
2.1 Palveluiden järjestäminen ja voimavarat	11
2.2 Palveluiden kuvaus, tavoitteet ja palvelutaso	13
2.2.1 Valvontatoiminta.....	13
2.2.2 Yleisötapahtumien valvonta.....	15
2.2.3 Poistumisturvallisuusselvitysten arviointi ja valvonta.....	16
2.2.4 Paloturvallisuuden itsearviointi	17
2.2.5 Maankäytön ja rakentamisen suunnittelun ohjaus sekä valvonta	18
2.2.6 Palontutkinta	19
2.2.7 Yleinen paloturvallisuuden ohjaus ja neuvonta	20
2.2.8 Turvallisuusviestintä	20
2.2.9 Turvallisuuskoulutukset ja -neuvonta.....	21
3. Pelastustoiminta	23
3.1 Palveluiden järjestäminen ja voimavarat	23
3.2 Pelastustoiminnan toimintavalmius	23
3.2.1 Yleistä	23
3.2.2 Pelastustoiminnan muodostelmat	23
3.2.3 Pelastustoiminnan johtaminen ja tilannekeskustoiminta.....	24
3.2.4 Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika	26
3.2.5 Pelastustoiminnan asemaverkko ja kalusto	28
3.2.6 Yhteistoiminta.....	30
3.2.7 Pelastustoiminnan suunnitelmat	32
3.2.8 Toimintavalmius häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.....	33
3.3 Toimintavalmiuden erityispiirteet.....	34
3.3.1 Sammutustoiminta.....	34
3.3.2 Merellinen toiminta ja öljyntorjunta.....	35
3.3.3 Vaarallisten aineiden onnettomuudet ja CBRNE uhat.....	36
3.3.4 Vesipelastustoiminta	37
3.3.5 Ilmaliikenneonnettomuuksiin varautuminen	38
3.3.6 Väestön varoittaminen.....	39
3.3.7 Pelastuslaitoksen varautuminen	40
4. Kuntien varautumisen tukeminen.....	41
4.1 Väestön suojautuminen ja väestönsuojelun johtaminen.....	42
5. Ensihoitopalvelu	43
6. Kehittämissuunnitelma	44

1. Yleistä

1.1 Johdanto

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos vastaa alueensa kuntien palo- ja pelastustoiminnasta, kiireellisestä ensihoitopalvelusta sekä onnettomuuksien ehkäisyyn ja omatoimiseen varautumiseen liittyvästä valvonnasta, ohjauksesta, valistuksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä. Lisäksi pelastuslaitos tukee alueensa kuntien varautumista ja valmiussuunnittelua, ylläpitää väestöhälytinja järjestelmää sekä laatii ja ylläpitää väestön suojaamiseen poikkeusoloissa liittyvät suunnitelmat yhteistyössä alueensa kuntien kanssa.

Pelastuslain mukaisesti pelastustoimi päättää alueensa palvelutasosta kuntia kuultuaan. Pelastustoimen palvelutason tulee vastata paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia. Pelastuslaitos laatii palvelutasopäätöksen, jossa on selvitettävä alueella esiintyvät uhat, arvioitava niistä aiheutuvat riskit, määriteltävä toiminnan tavoitteet ja käytettävät voimavarat sekä palvelut ja niiden taso. Palvelutasopäätös ohjaa Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen strategista suunnittelua. Johtokunnan vuosittain hyväksymät toiminta- ja taloussuunnitelmat on laadittu toteuttamaan voimassa olevaa pelastustoimen palvelutasopäätöstä. Palvelutasopäätöksen valmisteluprosessi on kuvattu tarkemmin luvussa 1.3.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos siirtyi uuteen organisaatiomalliin tammikuussa 2020. Uusi organisaatiomalli perustuu prosessiajatteluun, jossa pelastuslaitoksen palvelut tuotetaan pelastusjohtajan alaisuudessa toimivissa palveluyksiköissä. Palveluyksiköitä eli ydinprosesseja ovat onnettomuuksien ehkäisy, pelastustoiminta, ensihoito sekä palvelutuotanto.

1.2 Toimintaa ohjaavat strategiat ja suunnitelmat

Kunnat vastaavat pelastustoimesta yhteistoiminnassa valtioneuvoston päättämällä alueella siten kuin siitä säädetään pelastuslain 24 §:ssä. Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos vastaa pelastustoimesta Hyvinkään, Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten, Tuusulan ja Vantaan kuntien alueella 1.1.2009 tarkistetun yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.

Kuntien yhteistoimintasopimuksessa palvelutasopäätöksestä todetaan, että palvelutasopäätöksen ylittävistä palvelutasoista laaditaan erillinen sopimus sopijapuolena olevan kunnan ja Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen välillä kunnan niin halutessa. Palvelutasopäätöksessä määriteltyä vähimmäispalvelutasoa ei kuitenkaan voida sopimuksin alittaa. Kukaan sopijapuolena oleva kunta voi päättää vähimmäispalvelutason ylittävän palvelutason tilaamisesta Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitokselta. Tällä palvelutasopäätöksellä määritetään yhteistoimintasopimuksen tarkoittama vähimmäispalvelutaso vuosille 2021 - 2024.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen strategian mukainen perustehtävä on tuottaa ja ylläpitää turvallisuutta. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toiminta on vaikuttavaa ja asiakaslähtöistä.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toiminnallinen tavoite on: ”Keski-Uudellamaalla on hyvä turvallisuuskulttuuri sekä tehokas pelastustoimi ja ensihoitopalvelu. Keski-Uudenmaan pelastuslaitos on arvostettu turvallisuustoimija. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toimintaa ohjaavat pelastustoimen arvot: ammatillisesti, inhimillisesti ja luotettavasti.”

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toiminnan painopisteet 2020-2024 ovat:

- Asiakasvaikuttavuus
  - Kohdennamme palvelumme riskiperusteisesti ja toimintamme on laadukasta ja vaikuttavaa.
- Tavoitteellisuus
  - Etenemme yhteistyössä kohti yhteisiä tavoitteita. Toimintamme on suunnitelmallista ja tarkoituksenmukaisesti organisoitua.
- Työhyvinvointi
  - Työyhteisömme on toimiva ja työn tekeminen on turvallista. Työyhteisöviestintämme on vuorovaikutteista.

Pelastuslaitos ja sen johtokunta seuraavat aktiivisesti pelastustoimen uudistusta ja tekevät uudistuksen vaatimat valmistelut huomioiden myös pelastustoimen palveluiden edellyttämä jatkuva toimintavarmuus. Johtokunta osallistuu yhdessä kuntien kanssa uuden pelastustoimen palvelutason määrittelyyn sekä seuraa pelastustoimen palvelutason kehittymistä.

Uudenmaan pelastuslaitokset (Helsingin, Itä-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokset **eli HIKLU-pelastuslaitokset**) tekevät tiivistä yhteistyötä. Yhteistoiminta perustuu yhteistoimintasopimukseen ja sitä ohjaavat pelastuslaitosten pelastusjohtajat. Pelastuslaitosten johtajat hyväksyvät vuosittain yhteistyön kehittämissuunnitelman neljäksi vuodeksi kerrallaan ja määrittävät kulloinkin voimassa olevat avaintavoitteet. Vuosina 2019-20 toimintaa ohjaavat avaintavoitteet olivat asiakaspalvelun yhtenäistäminen Uudenmaan alueella, suuronnettomuuksiin ja vaativiin johtamistilanteisiin liittyvän suorituskyvyn parantaminen, palvelutason säilyttäminen vähintään nykyisellä tasolla sekä työhyvinvointi muuttuvassa toimintaympäristössä. Keskeisenä tavoitteena tulevilla palvelutasopäätöskaudella on Uudenmaan alueen yhteisen johtokeskuksen suunnittelu ja sen toiminnan käynnistäminen. HIKLU-pelastuslaitokset ovat myös varautuneet mahdollisen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tuomiin muutoksiin pelastustoimen järjestämisessä Uudenmaan alueella ja keskeinen tavoite yhteistoiminnassa on huomioida, että palvelutaso pystytään pitämään nykyisellä tasollaan mahdollisista muutoksista riippumatta.

Pelastustoimen strategian vuoteen 2025 mukainen visio on ”Turvallinen ja kriisinkestävä Suomi – yhteistyössä”. Strategiassa pelastustoimen toiminta-ajatus kiteytyy seuraavasti: pelastustoimi parantaa yhteiskunnan turvallisuutta kaikissa oloissa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa vähentämällä onnettomuuksia, vastaamalla pelastustoiminnasta, osallistumalla siviilivalmiuden ylläpitoon ja kehittämiseen, rajoittamalla onnettomuuksien seurauksia kaikissa oloissa, hyödyntämällä pelastustoimen valmiutta nykyistä laajemmin yhteiskunnassa sekä tuottamalla terveydenhuollon kanssa sovittuja ensivaste- ja ensihoitopalveluja.

Strategiassa on seitsemän kansallista tavoitetta, jotka ovat:

1. Pelastustoimella on jatkuvaan analyysiin perustuva kokonaiskuva yhteiskunnan riskeistä.
2. Pelastustoimella on valmius vastata riskeihin omalla toimialallaan.
3. Pelastustoimi on siviilivalmiuden vahva yhteensovittaja ja luotettu yhteistyökumppani.
4. Palvelut on järjestetty laadukkaasti, kustannustehokkaasti ja yhdenmukaisesti.
5. Jokainen on tietoinen ja kantaa vastuunsa omasta ja yhteisönsä turvallisuudesta sekä ympäröivästä turvallisuudesta.
6. Pelastustoimi kehittää aktiivisesti toimintatapoja.
7. Henkilöstö voi hyvin.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmaan (2019) **OSALLISTAVA JA OSAAVA SUOMI – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta** on kirjattu, että pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan suorituskyky ja voimavarat varmistetaan ottaen huomioon kansalliset ja alueelliset palvelutarpeet. Pelastuslaki on kirjattu uudistettavan kokonaisvaltaisen selvityksen pohjalta. Lisäksi ohjelmassa on mainittu, että pelastusviranomaisten johto- ja tilannekeskuskokonaisuus yhtenäistetään sekä huolehditaan sen kytkeytymisestä muiden viranomaisten johto- ja tilannekeskuksiin. Hallitus huolehtii myös koko maan kattavasta paloasemaverkostosta. Hallitusohjelman mukaisesti hallitus pyrkii myös vahvistamaan pelastustoimen ja siviilivalmiuden tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Hallitusohjelmaan on kirjattu sopimuspalokuntien toimintaedellytyksiä pelastuslaitosten kumppanina vahvistettavan tunnistaen myös niiden nykyiset ja tulevaisuuden haasteet sekä erityispiirteet. Viranomaisten ja muiden turvallisuustoimijoiden kriittinen viestintä ja yhteistyö turvataan koko maassa. Tulevaisuuden laajakaitaisen viranomaisverkon (Virve) toimintaedellytykset varmistetaan huomioiden haavoittuvuudet ja riskitekijät.

Sisäministeriön hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelma 2018–2021 (SM 19/2017) kokoaa yhteen keskeisimmät hallintoalan yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet, jotka on johdettu muun muassa sisäisen turvallisuuden selonteosta ja hallitusohjelmasta sekä hallitusohjelman puolivälitarkastelusta. Sisäministeriön hallinnonalan yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet suunnittelukaudella 2018-2021 ovat sisäisen turvallisuuden palvelut ja viranomaisten palvelukyky turvataan koko maassa, kansallinen turvallisuus varmistetaan sekä maahanmuutto on

hallittua ja tukee samalla työllisyyttä ja talouskasvua. Lisäksi kaikkiin edellisiin kohtiin liittyen toimintatapoja kehitetään ja palvelutasoa ylläpidetään digitalisaation ja uusien teknologioiden avulla.

Valtioneuvosto hyväksyi viimeisimmän **sisäisen turvallisuuden strategian** 5.10.2017. Strategiassa on määritelty sisäisen turvallisuuden strategiset linjaukset ja painopisteet sekä laadittu konkreettisia toimenpiteitä sisältävä toimenpideohjelma. Strategian mukaisesti Suomi on maailman turvallisimman maan elää, asua, yrittää ja tehdä työtä. Strategiaan sisältyy ennakointiosuus, jossa on kuvattu sisäiseen turvallisuuteen lähitulevaisuudessa vaikuttavat muutosvoimat.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2017 on valtioneuvoston periaatepäätös, joka yhtenäistää varautumisen kansallisia periaatteita ja ohjaa hallinnonalojen varautumista. Strategiassa on kuvattu yhteiskunnan elintärkeät toiminnot, niiden tavoitela sekä kyseisiä toimintoja vaarantavia uhkamalleja ja niistä mahdollisesti aiheutuvia erilaisia häiriötilanteita. Yhteiskunnan turvallisuusstrategia on huomioitu erityisesti valmisteltaessa alueellista riskiarvioita, johon Uudenmaan pelastuslaitosten riskianalyysi ja palvelutasopäätökset perustuvat.

1.3 Palvelutasopäätöksen valmistelu ja riskianalyysi

Tämä palvelutasopäätös koskee Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen tuottamia palveluita vuosina 2021-2024. Pelastuslain 27 §:ssä mainittujen pelastuslaitoksen lakisääteisten tehtävien lisäksi palvelutasopäätös kattaa myös muut kuin pelastuslain edellyttämät palvelut, joita Keski-Uudenmaan pelastuslaitos tuottaa. Päätös ei kuitenkaan koske ensihoitopalvelua, sillä ensihoidon palvelutaso on määritelty omassa erillisessä palvelutasopäätöksessään. Käytännöt ensihoitopalvelun järjestämisessä on kuvattu lyhyesti luvussa 5.

Palvelutasopäätös on valmisteltu noudattaen pelastuslakia (379/2011) ja sisäministeriön ohjeistuksia. Tarkemmin palvelutasopäätöksen rakenteesta, sisältövaatimuksista ja valmisteluprosessista on ohjeistettu sisäministeriön Ohjeessa palvelutasopäätöksen sisällöstä ja rakenteesta (SM 17/2013). Pelastuslain mukaisesti alueen pelastustoimi päättää alueensa palvelutasosta kuntia kuultuaan.

Valmiuslain 12 §:n mukaisesti pelastuslaitoksen tulee varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa. Lisäksi pelastuslain 28 §:n mukaisesti palvelutaso määriteltäessä on otettava huomioon myös toiminta poikkeusoloissa ja olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen. Poikkeusolojen vallitessa tai erityisen painavasta syystä, esimerkiksi häiriötilanne, palvelutasopäätöksestä voidaan poiketa, mikäli se on tarpeen tehtävien priorisoinnin vuoksi tai mikäli palvelutason ylläpitäminen joillain osa-alueilla on käytännössä mahdotonta. Päätöksen poikkeamisesta tekee pelastusjohtaja viranhaltijapäätöksensä.

Pelastuslaitoksen tavoitteena on kehittää ja vakioida pelastustoimen alueen toimintaympäristön riskipiirteiden tunnistamista sekä niiden vaikutusten ennakoimista. Riskien ja turvallisuuteen vaikuttavien kehityskulkujen tunnistaminen mahdollistaa turvallisuuspalvelujen tarkoituksenmukaisen kohdentamisen, ajallisten ja alueellisten painopisteiden asettamisen, asiakaslähtöiset palvelut sekä toimenpiteiden vaikuttavuuden parantamisen.

Pelastuslain 43 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee seurata onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja niistä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhtyä osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä tarvittaessa tehdä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille. Onnettomuusuhkien tilastollinen seuranta johtopäätöksineen on palvelutasopäätöskauden aikana rajoittunut pitkälti onnettomuuksien määrälliseen seurantaan. Onnettomuuksien syitä ja seurauksia on punnittu tarkemmin pelastuslaitoksen riskianalyyseissa.

Pelastuslain 28 § mukaan pelastustoimen palvelutaso tulee vastata paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia. Tämä palvelutasopäätös perustuu Uudenmaan pelastuslaitosten yhteistyössä vuosina 2018-2020 valmistelemaan riskianalyyysiin sekä siihen Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen osalta tehtyihin alueellisiin tarkennuksiin. Riskianalyyseissa on esitetty toimintaympäristön kuvaus sekä siinä tapahtuneet ja ennustettavat muutokset ja muutosvoimat, onnettomuustilastojen ja asiantuntija-arvioiden perusteella tunnistetut keskeiset uhkat ja riskit, joihin pelastuslaitosten tulee varautua sekä arvio palvelutasosta suhteessa riskianalyyseissa tunnistettuihin riskeihin.

Toimintaympäristön uhkien ja riskien tunnistamisessa on päivittäisten onnettomuuksien osalta hyödynnetty pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilaston PRONTOn tietoja. Vaativampien tilanteiden, suuronnettomuuksien ja häiriötilanteiden osalta Uudenmaan pelastuslaitosten riskianalyyseissa on nojaututtu viranomaisyhteistyössä laaditussa Uudenmaan alueellisessa riskiarviossa tunnistettuihin riskiskenaarioihin ja tarkennettu niitä erityisesti pelastustoiminnan näkökulmasta. Uudenmaan alueellinen riskiarvio laadittiin pelastustoimen johdolla vuonna 2018 ja se tarkentaa puolestaan kansallisessa riskiarviossa (2018) tunnistettuja riskiskenaarioita.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (SM 21/2012) mukaisesti Uudenmaan pelastuslaitosten riskianalyyseissa on luokiteltu Uudenmaan alueen riskiruudut riskiluokkiin. Keski-Uudenmaan pelastuslaitos käyttää palvelutasonsa mitoittamisessa Uudenmaan pelastuslaitosten riskianalyyseissa yhteisin kriteerein tehtyä riskiruudukon luokittelua. Kriteerit on esitetty tarkemmin riskianalyyseissa.

Palvelutasosta päätettäessä on päivittäisen toiminnan lisäksi otettava huomioon toiminta myös poikkeusoloissa (PeL 28 §). Palvelutasopäätös perustuu tarvittavilta osin sotilaallisen voimankäytön uhka-arvioon, joka on laadittu yhteistyössä puolustusvoimien kanssa. Edellisen palvelutasopäätöskauden aikana on lisäksi ollut käynnissä poikkeusolojen riskianalyyseiden valmistelu

pelastuslaitosten ja puolustusvoimien yhteistyössä. Pelastuslaitoksen valmiussuunnittelu perustuu laadittuun häiriötilanneanalyysiin ja siitä johdettuihin suuronnettomuus- ja väestönsuojelutillanneskenaarioihin. Häiriötilanneanalyysin pohjana ovat useat kansalliset ja alueelliset riski- ja uhka-arviot.

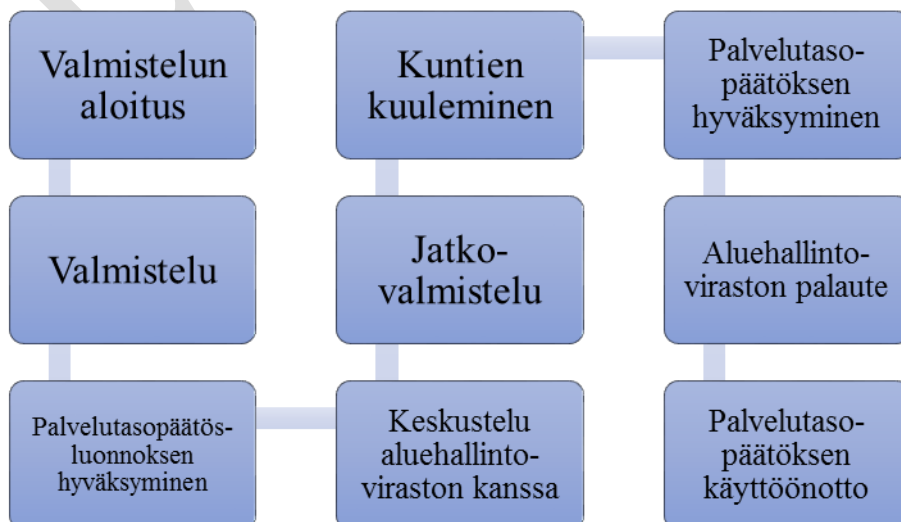
Palvelutasopäätöksessä määritellään toiminnan tavoitteet, palveluiden tuottamiseen käytettävät voimavarat sekä palveluiden taso (PeL 29 §). Palvelutaso ja toiminnalle asetetut tavoitteet perustuvat toimintaympäristön riskianalyysiin, toiminnoissa tunnistettuihin kehittämistarpeisiin sekä edellisen palvelutasopäätöskauden (2017–2020) seurantaan ja arviointiin.

Palvelutasopäätökseen tulee sisältyä suunnitelma palvelutason kehittamisestä (PeL 29 §). Kehittämissuunnitelmassa (luku 6) on kuvattu sellaiset palvelutasoa koskevat päätökset, jotka aiheuttavat pelastuslaitoksella merkittävää voimavarojen uudelleen jakamista, suuria investointeja tai lisäyksiä pelastuslaitoksen budjettiin. Tämä kuvaa samalla toiminnan ja palvelutason kehittämisen painopisteitä.

Pelastuslaitos seuraa palvelutasopäätöksen toteutumista ja arvioi toteutumisen perusteella, onko palvelutasopäätöstä tarpeen muuttaa palvelutasopäätöskauden aikana. Menettelyt palvelutasopäätöksen seurantaan on kuvattu luvussa 1.4.

Tässä palvelutasopäätöksessä on käyty läpi pelastuslaitoksen tuottamat palvelut ja kuvattu pelastuslain sekä sisäministeriön ohjeistusten mukaisesti palvelun sisältö ja nykytila, edellisen palvelutasopäätöksen arviointi, riskianalyysin mukaiset painopisteet ja kehitystarpeet sekä niiden pohjalta päätettävä palvelutaso. Vuosittain laaditaan tarkempia palveluita koskevia suunnitelmia, joissa toimenpiteet on suunniteltu ja kuvattu laajemmin ja yksityiskohtaisemmin kuin tässä palvelutasopäätöksessä.

Palvelutasopäätös on toimitettu valmisteluvaiheessa lausuttavaksi aluehallintovirastolle ja lautontopalaute on huomioitu valmistelussa.

Kuva 1 Palvelutasopäätöksen valmisteluprosessi

1.4 Palvelutasopäätöksen seuranta

Pelastuslain 85 §:n mukaisesti aluehallintoviraston tehtävänä on valvoa, että alueen pelastustoimen palvelutaso on riittävä. Sisäministeriön ohjeeseen palvelutasopäätöksen sisällöstä ja rakenteesta (SM 17/2013) on kirjattu, että alueen pelastustoimen ja pelastuslaitoksen tulee seurata palvelutasopäätöksensä toteutumista ja arvioida toteutumisen perusteella, onko palvelutasopäätöstä tarpeen muuttaa palvelutasopäätöskauden aikana esimerkiksi riskeissä tai toimintaympäristössä tapahtuneiden merkittävien muutosten vuoksi.

Palvelutasopäätös toimii ohjaavana dokumenttina tarkemmille toiminnan suunnitteluasiakirjoille, kuten onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmalle, johon sisältyvät valvontasuunnitelma sekä turvallisuusviestintäsuunnitelma. Tarkemmalle tasolle viedyt suunnitelmat laaditaan vuosittain ja niitä tarkastetaan sekä päivitetään tarvittaessa vuoden aikana. Tavoitteiden toteutumisesta laaditaan kolmannesvuosittain osavuosisikatsaus, joka toimitetaan johtokunnalle sekä isäntäkaupunki Vantaalle.

Onnettomuuksien ehkäisyn tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista seurataan kuukausittain sekä tarkemmin kolmannesvuosittain. Tällä hetkellä käytössä olevia mittareita ovat esimerkiksi toteutuneiden määräaikaisten valvontakäyntien ja koulutusten määrä, pöytäkirjojen laatu, asiakaspalautekyselyjen ja koulutuspalautteiden tulokset sekä eri toimintoihin käytetty työaika.

Pelastustoiminnan toimenpiteiden toteutumista seurataan kuukausittain sekä tarkemmin kolmannesvuosittain. Tällä hetkellä käytössä olevia mittareita ovat esimerkiksi toimintavalmiusaikatavoitteen täyttymisprosentti riskiluokan I ruuduissa, lähtöaikojen keskiarvo, valmiuden poikkeamat, tehtävämäärät ja niissä syntyneet henkilövahingot.

Palvelutasopäätöskauden 2021-2024 aikana palvelutason seuranta uudistetaan ja kehitetään pelastuslaitoksen omavalvontaohjelman käyttöönoton myötä. Pelastusjohtajien kokous päätti 12.12.2018 omavalvontamallin käyttöönotosta. Pelastustoimesta vastaava liikelaitos laatii pelastustoimen palveluista omavalvontaohjelman. Ohjelmassa määritellään, miten palvelujen toteuttaminen ja laatu varmistetaan. Lisäksi siinä määritellään, miten palvelujen toteutumista ja laatua seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan. Lisäksi omavalvontaohjelma sisältää suunnitelman laadunhallinnan ja palvelujen kehittämiseksi.

Pelastustoimen omavalvontamalli tarjoaa toimivan rakenteen palvelukokonaisuuksien tarkastelulle ja optimoinnille yli toimialarajojen sekä yhtenäiset perusteet palveluiden tietoperusteiselle suunnittelulle. Palveluiden laadun varmentamisen ja sisäisen toimintakulttuurin kehittämisen näkökulmista pelastuslaitosten toimintatapoja, laadun- ja poikkeamienhallintaa sekä muun muassa palvelutuotannon menettelyitä on tarkoituksenmukaista kehittää yhtenäisin periaattein riippumatta siitä, millaisia palvelukokonaisuuksia pelastuslaitoksella tuotetaan.

1.5 Katsaus kauteen 2017-2020

Palvelutasopäätöskauden arviointi perustuu mitattavien tavoitteiden toteutumiseen sekä itsearviointiin. Arvioinnissa keskitytään erityisesti edellisen kauden kehittämissuunnitelman toimenpiteiden toteutumisen arviointiin.

Edellisen kauden aikana onnettomuuksien ehkäisytyöhön on osallistunut koko pelastuslaitoksen henkilöstö suunnitelman mukaisesti. Onnettomuuksien ehkäisyn osalta on pääsääntöisesti saavutettu sille asetetut tavoitteet sekä palvelutasopäätöksessä ja muissa suunnitelmissa määritelty palvelutaso. Onnettomuuksien ehkäisytyön riskiperusteisuutta ja vaikuttavuutta on pyritty suunnitelmallisesti lisäämään.

Erityisiä tarpeita toimintamallien kehittämiseksi sekä resursointitarpeen tarkastelulle on havaittu esimerkiksi poistumisturvallisuusselvitysten arvioinnissa ja valvonnassa sekä palontutkinnassa.

Pelastustoiminnan osalta on pääsääntöisesti saavutettu sille asetetut tavoitteet sekä palvelutaso, mutta toimintavalmiusaikojen saavuttamisessa on havaittu puutteita erityisesti Länsi-Vantaalla, Tikkurilan alueella ja Itä-Vantaalla sekä jossain määrin muun muassa Jokelan alueella. Toimintavalmiusaikojen puutteisiin on kiinnittänyt huomiota myös aluehallintovirasto sekä Vantaan kaupungin tarkastuslautakunta, joka vuoden 2019 arviointikertomuksessaan suosittaa kiinnittämään huomiota riskiluokan I ruutujen toimintavalmiuden puutteisiin. Edellisen kauden aikana on havaittu, että pelastustoiminnan suunnitelma-arkkitehtuuri ei kaikilta osin ole ajan tasalla eikä kaikkia suunnitelmia ole pidetty yllä ja päivitetty järjestelmällisesti. Myös vesisukelluskelkkoisen henkilöstön riittävydessä on havaittu haasteita.

Kalusto on säilynyt palvelutasopäätöksessä määriteltyjen kriteerien mukaisena kauden aikana. Kaluston ylläpitoa jatketaan vähintään nykyisellä tasolla. Yhteistoiminta on HIKLU-alueella poikkeuksellisen laajaa ja sitä on toteutettu suunnitelmien mukaisesti.

Uusi hätäkeskustietojärjestelmä ERICA otettiin käyttöön keväällä 2019. Uuden järjestelmän käyttöönotossa on ollut haasteita ja ongelmia ratkaistaan sovitettaessa uutta järjestelmää pelastuslaitoksen toimintaan.

HIKLU-pelastuslaitokset ovat tehneet tiivistä yhteistyötä yhteisen strategian ja avaintavoitteiden mukaisesti. HIKLU-pelastuslaitokset ovat myös laatineet yhteisen riskianalyysin, jossa arvioidaan toiminta-alueella vallitsevat keskeiset riskit sekä kuvataan toimintaympäristön keskeiset piirteet, joiden pohjalta alueen pelastustoimen palvelutaso voidaan suunnitella. Erityisesti onnettomuuksien ehkäisyn osalta osallistuminen yhteiseen kehittämistyöhön ja työryhmiin on ollut aktiivista ja siihen on kohdennettu resursseja.

Kuntien varautumisen, valmiussuunnittelun sekä niihin liittyvien harjoituksen tukemista toteutettiin kauden aikana kuntien tarpeiden mukaisesti. Myös Keski-Uudenmaan sote kuntayhtymän (KeuSoten) kanssa on tehty tiivistä yhteistyötä varautumisen osalta sen perustamisesta vuoden 2019 alusta lähtien.

Pelastuslaitos on toteuttanut ensihoitopalvelua HUS:n palvelutasopäätöksen ja yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.

Edellisellä palvelutasopäätöskaudella valmisteltiin maakuntauudistusta, jonka myötä Uudenmaan neljä pelastuslaitosta olisivat muodostaneet yhden maakunnallisen pelastuslaitoksen vuoden 2019 alusta lähtien. Uudistuksen voimaan astumisen aikataulu lykkäytyi useaan kertaan ja valmistelu keskeytettiin kokonaan maaliskuussa 2019. Tällä hetkellä Helsingin ja Uudenmaan osalta on valmisteltu erillisratkaisua sosiaali- ja terveystoimen uudistuksesta, johon myös pelastustoimi sisältyy.

Edellisen palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelman mukaisesti uudistustarpeessa olleet Keravan ja Tuusulan paloasemat korvaava yhteinen Kerava-Tuusulan paloasema otettiin käyttöön alkusyksystä 2017. Sen tiloissa toimii myös Tuusulan VPK, joka Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen sopimuspalokunta. Suunnitelman mukaisesti Vantaalla Itä-Hakkilassa on ollut sijoitettuna kärkiyksikkö 15.3.2018 alkaen.

Kivistön ja Klaukkalan toimintavalmiuden vaatimat toimenpiteet oli tarkoitus toteuttaa vuonna 2018 käyttöön otettavalla Luhtaanmäen Vantaan ja Nurmijärven yhteisellä paloasemalla. Kivistön ja Klaukkalan alueen rakentaminen ei ole edistynyt sillä nopeudella kuin aiemmin arvioitiin. Myöskään Luhtaanmäen alueen kunnallistekniikka ei vielä mahdollista paloaseman rakentamista. Luhtaanmäen paloaseman rakentaminen toteutunee tämänhetkisen suunnitelman mukaisesti vuonna 2024. Pelastustoimintaan suunnitellut 10 henkilötyövuoden lisäykset vuosina 2018-2019 eivät toteutuneet, sillä ne oli kohdistettu Luhtaanmäen asemalle.

Vantaan Myyrmäkeen suunnitellun ambulanssiaseman käyttöönotto ei toteutunut, sillä rakennushankkeeseen varatut tilat eivät soveltuneet pelastuslaitoksen ja ensihoidon käyttöön. Uusia tiloja hankkeelle kartoitetaan parhaillaan.

HIKLU-pelastuslaitokset ovat laatineet yhteisen riskianalyysin, jossa arvioidaan toimialueella vallitsevat keskeiset riskit sekä kuvataan toimintaympäristön keskeiset piirteet, joiden pohjalta alueen pelastustoimen palvelutaso voidaan suunnitella. Samalla riskianalyysiprosessia on kehitetty ja riskianalyysia hyödynnetään entistä enemmän toiminnan suunnittelun ja toimenpiteiden kohdentamisen pohjana.

Pelastuslaitoksessa on kuluneen palveluskauden aikana panostettu viestinnän monikanavaisuuden ja sisällön kehittämiseen sekä eri kohderyhmien tavoittamiseen eri viestintäkanavissa.

2. Onnettomuuksien ehkäisy

2.1 Palveluiden järjestäminen ja voimavarat

Pelastuslaissa (379/2011) säädetyn mukaisesti pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimen valvontatehtävistä sekä ohjauksesta, valistuksesta ja neuvonnasta.

Onnettomuuksien ennaltaehkäisyn tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen, varautuminen onnettomuuksien torjuntaan, onnettomuus- ja vaaratilannevalmiuksien parantaminen sekä henkilö- ja muiden onnettomuusvahinkojen vähentäminen.

Lisäksi pelastusviranomaiselle on säädetty velvoitteita laissa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005), nestekaasuasetuksessa (711/1993) sekä useissa muissa alemman asteisissa säädöksissä.

Pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

Onnettomuuksien ehkäisyn keskeisiä toimintamuotoja ovat:

- valvontatoiminta
- asiakirjavalvonta
- rakenteellisen paloturvallisuuden ohjaus ja neuvonta
- asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointi
- poistumisturvallisuusselvitysten arviointi ja valvonta
- palo- ja onnettomuusriski-ilmoitusten käsittely ja niiden vaatimat toimenpiteet
- yleinen palo- ja onnettomuusturvallisuuden ohjaus ja neuvonta
- turvallisuusviestintä ja -koulutukset
- vaarallisten kemikaalien ja ilotulitteiden valvonta
- palon- ja onnettomuuksien tutkinta
- yhteistoiminta viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa
- turvallisuuskoulutukset
- turvallisuusviestintä

Onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden tuottamiseen osallistuu koko pelastuslaitoksen henkilöstö ja siihen on tällä hetkellä käytettävissä päätoimisesti yhteensä 29 henkilötyövuotta. Pelastuslaitoksen suorittaman valvonnan sekä turvallisuusviestinnän ja -koulutusten perusteet, resursointi, toteutus sekä toteutumisen arviointitapa esitetään vuosittain laadittavassa erillisessä onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa, jossa yhdistyvät valvontasuunnitelma ja turvallisuusviestintäsuunnitelma.

Päätös palvelutasosta

Onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden tuottamiseen käytetään vähintään 29 henkilötyövuotta.

Yhteistoiminta onnettomuuksien ehkäisyssä

Pelastuslain 42 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen keskeisiä yhteistyötahoja ovat:

- kuntien rakennusvalvonta- ja kaavoitusviranomaiset
- kuntien eri virastot sekä ympäristönsuojeluviranomaiset
- kuntien sekä yksityisen sektorin sosiaali- ja terveystoimen toimijat
- kuntien sekä yksityisen sektorin varhaiskasvatuksen ja sivistystoimen toimijat
- tapahtumajärjestäjät ja -tuottajat
- poliisi
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES)
- muut pelastuslaitokset

Uudenmaan pelastuslaitokset eli HIKLU-pelastuslaitokset tekevät tiivistä yhteistyötä onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden yhdenmukaistamiseksi sekä toiminnan kehittämiseksi.

Yhteistoiminnan tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Toiminnan keskeisenä tavoitteena on lähiyhteistyön ylläpitäminen ja toimintatapojen yhdenmukaistaminen sekä onnettomuuksien ehkäisyn vaikuttavuuden parantaminen.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos tekee tiivistä yhteistyötä eri yhteistyökumppanien kanssa toimintojen vaatimien tarpeiden mukaisesti.

2.2 Palveluiden kuvaus, tavoitteet ja palvelutaso

2.2.1 Valvontatoiminta

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Pelastuslain 78 §:n mukaisesti pelastuslaitoksen valvontatehtävään kuuluu valvoa alueellaan pelastuslaissa asetettujen yleisten velvollisuuksien ja toiminnanharjoittajalle sekä rakennuksen omistajalle ja haltijalle asetettujen säädösten noudattamista. Valvontaa suoritetaan onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelman mukaisesti muun muassa palotarkastuksina ja asiakirjavalvontana.

Määräaikaista valvontaa suoritetaan muihin kuin asuinrakennuksiin ja valvontaväli määräytyy muun muassa rakennuksen käyttötavan, turvallisuustekniikan sekä rakenteellisten paloturvallisuusratkaisujen mukaan. Määräaikaiseen valvontaan liittyy kiinteästi myös annettujen korjauskehotusten ja -määräysten jälkivalvonta, jota voidaan suorittaa joko jälkitarkastuksena tai asiakirjavalvontana asiakkaan toimittamien dokumenttien perusteella. Valvontaväli on kohdetyypistä riippuen 1-10 vuotta. Määräaikaisia valvontakäyntejä suoritetaan keskimäärin 1 700 vuosittain.

Asiakirjavalvonta sisältää erilaisia toimenpiteitä kuten jälkivalvontatoimenpiteitä sekä pelastussuunnitelmien valvontaa ja niiden laatimisen ohjausta. Asiakirjavalvontaa voidaan käyttää myös määräaikaisen valvonnan muotona tietyin edellytyksin.

Pelastusviranomainen vastaanottaa pelastuslain 42 §:n mukaisia ilmoituksia ilmeisistä **palonvaaroista tai onnettomuusriskeistä** rakennuksessa, asunnossa tai muussa kohteessa. Ilmoitusten perusteella pelastuslaitos toteuttaa tarvittaessa palotarkastuksia sekä neuvontaa. Vuosittain ilmoituksia otetaan vastaan noin 70 kappaletta. Toiminnassa tehdään tiivistä yhteistyötä muiden viranomaisten sekä terveydenhuollon kanssa.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella **nuohoustoiminta** on ollut sopimusperusteista vuoden 2015 alusta. Pelastuslain 62 §:n mukaan nuohoojan on ilmoitettava kirjallisesti pelastuslaitokselle, mikäli havaitsee tulisijassa tai savuhormissa sellaisia vakavia vikoja tai puutteita, joista tulisijaa käytettäessä voi aiheutua tulipalon vaara tai jotka vaarantavat nuohouksen turvallisen suorittamisen. Pelastuslaitos käsittelee nuohousvikailmoitukset ja suorittaa tarvittaessa niiden perusteella valvontatoimenpiteitä.

Kemikaalivalvontaan liittyviä pelastusviranomaisen tehtäviä ovat kemikaalien ja nestekaasun vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonta, öljylämmityslaitteistojen katsastukset, öljysäiliöiden tarkastuspöytäkirjojen käsittely, ilotulitteiden kaupan yhteydessä tehtävän varastoinnin valvonta sekä erikoistehosteiden ja pyroteknisten tuotteiden käytön valvonta.

Vaarallisten kemikaalien valvontaa suoritetaan tiiviissä yhteistyössä muiden viranomaisten, kuten Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (TUKES) sekä kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa. Muiden viranomaisten kanssa suoritetaan myös yhteistarkastuksia kemikaalivalvontakohteisiin. Pelastuslaitoksen öljyntorjuntasuunnitelmassa on määritelty ne tärkeät pohjavesialueet, joilla on voimassa öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksia koskevat määräykset. Kemikaalivalvontaa suoritetaan myös määräaikaisten valvontakäyntien yhteydessä.

Edellisen kauden aikana valvontatoiminnassa on pääsääntöisesti saavutettu sille asetetut tavoitteet. Valvonnan laadun ja vaikuttavuuden arviointiin käytettäviä menettelyjä on kehitetty ja kehitetään edelleen, jotta pystytään arvioimaan toimintaa ja erityisesti sen vaikuttavuutta monipuolisesti ja kattavasti. Palonvaara- ja onnettomuusriski-ilmoitusten osalta kehitetään yhteistyötä ja toimintamallia muiden viranomaisten ja terveydenhuollon toimijoiden kanssa edelleen.

Nuohousvikailmoitusten määrä on laskenut merkittävästi nuohouksen muututtua sopimusperusteiseksi vuoden 2015 alusta. Vuosina 2012-2014 nuohousvikailmoituksia tehtiin vuosittain keskimäärin 100, mutta vuosien 2015-2019 aikana ilmoitusmäärä vuosittain oli keskimäärin 3.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Määräaikaisten palotarkastusten keskeisin tavoite on vähentää onnettomuuksia ja niiden vaikutuksia valvottavissa kohteissa sekä varmistaa vähintään lain mukaisen turvallisuustason ylläpitäminen. Tähän pyritään parantamalla henkilöstön edellytyksiä toimia onnettomuustilanteessa, lisäämällä toiminnanharjoittajien ja kiinteistöjen omistajien omatoimista varautumista ja tietoisuutta, varmistamalla paloteknisten laitteistojen toimintakunto sekä pelastustoiminnan edellytykset mahdollisissa onnettomuustilanteissa.

Muiden viranomaisten toimittamiin ilmoituksiin palonvaaroista tai onnettomuusriskeistä reagoidaan mahdollisimman nopeasti toimenpiteiden käynnistämiseksi onnettomuuksien ehkäisemiseksi.

Kemikaalivalvonnan tarkoituksena on ehkäistä ja torjua vaarallisten kemikaalien sekä räjähteiden valmistuksesta, käytöstä, siirrosta, varastoinnista, säilytyksestä ja muusta käsittelystä aiheutuvia henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkoja.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos suorittaa valvontaa riskiperusteisesti. Valvonnan perusteet, resursointi, toteutus sekä toteutuksen arviointitavat suunnitellaan vuosittain erillisessä suunnitelmassa.

2.2.2 Yleisötapahtumien valvonta

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Pelastusviranomainen valvoo yleisötapahtumien turvallisuusjärjestelyjä yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Yleisötapahtumien turvallisuuden valvonnan osalta tehdään tiivistä yhteistyötä erityisesti tapahtuman järjestäjien sekä poliisin kanssa. Yleisötapahtuman järjestäjän on laadittava tapahtumaa varten pelastussuunnitelma, mikäli tapahtumassa:

- arvioidaan olevan läsnä samanaikaisesti vähintään 200 henkilöä
- käytetään avotulta, iltotulitteita tai muita pyroteknisiä tuotteita taikka erikoistehosteina palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja
- tapahtumapaikan poistumisjärjestelyt poikkeavat tavanomaisesta
- tapahtuman luonne aiheuttaa erityistä vaaraa ihmisille

Pelastussuunnitelma on toimitettava pelastusviranomaiselle 14 vuorokautta ennen tapahtuman alkua. Pelastusviranomainen arvioi suunnitelman ja tarvittaessa pyytää tarkennuksia ja täydennyksiä turvallisuusjärjestelyihin, antaa lausuntoja muille viranomaisille sekä suorittaa mahdollisesti palotarkastuksen yleisötapahtumakohteessa. Pelastusviranomainen osallistuu usein suurempien tapahtumien pelastussuunnitteluun jo järjestämisyksityössä antamalla ohjausta ja neuvontaa.

Kemikaalivalvonta on olennainen osa yleisötapahtumien valvontaa muun muassa pyroteknisten tuotteiden, erikoistehosteiden sekä vaarallisten kemikaalien tilapäisen vähäisen varastoinnin ja säilytyksen valvonnan sekä niihin liittyvien lupien ja lausuntojen osalta.

Pelastuslaitos on tehnyt kauden 2017-2020 aikana tiiviimpää ja koordinoitumpaa yhteistyötä tapahtumien järjestäjätahojen sekä muiden viranomaisten kanssa etenkin isompien tapahtumien osalta jo suunnitteluvaiheessa.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Pelastuslaitos valvoo tapahtumanjärjestäjän toimittamien tietojen sekä mahdollisten valvontakäyntien perusteella, että tilaisuuden turvallisuusjärjestelyt sekä tilaisuuden toteuttamisesta vastaavalle henkilöstölle ja tilaisuuteen osallistuvalla yleisöllä annettavat ohjeet onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi ovat riittävät.

Etenkin isompien yleisötapahtumien määrä on Keski-Uudenmaan alueella kasvanut viime vuosina. Isompien tapahtumien osalta tehdään tiivistä yhteistyötä järjestäjien ja muiden viranomaisten kanssa jo tapahtumien suunnitteluvaiheessa. Yleisötapahtumien pelastussuunnitelmia arvioidaan vuosittain keskimäärin noin 110 kappaletta.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos suorittaa yleisötapahtumien turvallisuusjärjestelyjen valvontaa yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

2.2.3 Poistumisturvallisuusselvitysten arviointi ja valvonta

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Pelastuslain 18-19 §:n mukaan sairaaloissa, vanhainkodeissa ja muussa laitoshuollossa, suljetuissa rangaistuslaitoksissa ja muissa näihin verrattavissa kohteissa (hoitolaitokset) sekä asumisyksikön muotoon järjestetyissä palvelu- ja tukiasunnoissa ja muissa näihin verrattavissa asuinrakennuksissa ja tiloissa, joissa asuvien toimintakyky on tavanomaista huonompi (palvelu- ja tukiasuminen), on toiminnanharjoittaja velvollinen laatimaan poistumisturvallisuusselvityksen. Toiminnanharjoittajan on päivitettävä poistumisturvallisuusselvitys vähintään kolmen vuoden välein sekä aina, kun toiminnassa tapahtuu olennaisia muutoksia. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella on noin 330 poistumisturvallisuusselvitysvelvollista kohdetta ja uusia kohteita rakennetaan tai otetaan käyttöön jatkuvasti.

Pelastusviranomaisen arvioi selvityksen perusteella täyttyvätkö pelastuslain vaatimukset poistumisturvallisuuden osalta. Mikäli poistumisturvallisuudessa havaitaan puutteita, tulee toiminnanharjoittajan tehdä suunnitelma toimenpiteistä sen saattamiseksi pelastuslain vaatimalle tasolle. Tarvittaessa pelastusviranomaisen voi määrätä tarvittavat toimenpiteet suoritettavaksi lain mukaisen poistumisturvallisuustason saavuttamiseksi.

Poistumisturvallisuuden sekä selvityksen ajantasaisuutta arvioidaan määräaikaisten valvontakäyntien yhteydessä sekä aina, kun siihen on tarvetta. Pelastusviranomaisen antaa tarvittaessa toiminnanharjoittajille myös ohjausta ja neuvontaa.

Edellisen kauden aikana on havaittu tarve vahvistaa poistumisturvallisuusselvitysten käsittelyn voimavaroja sekä näihin kohteisiin liittyvää erityisosaamista. Toimenpiteet on suunniteltu ja niitä on osittain alettu toteuttamaan.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Poistumisturvallisuusselvitysvelvoitteen täyttymisen valvonnan tavoitteena on varmistaa, että asukkaat ja hoidettavat henkilöt voivat poistua turvallisesti tulipalossa tai muussa vaaratilanteessa itsenäisesti tai avustettuina.

Poistumisturvallisuusselvitysvelvollisten kohteiden määrä alueella lisääntyy jatkuvasti ja viranomaisyhteistyötä ja valvontaa vaativat toiminnan muodot monipuolistuvat. Tästä syystä pelastuslaitoksen on vahvistettava resursointia tämän osa-alueen palvelujen laadukkaaseen tuottamiseen.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos valvoo poistumisturvallisuusselvitysvelvollisten kohteiden poistumisturvallisuuden sekä siitä tehtävien selvitysten sisältöä ja ajantasaisuutta säännöllisesti sekä antaa tarvittaessa toiminnanharjoittajille ohjausta ja neuvontaa.

2.2.4 Paloturvallisuuden itsearviointi

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Paloturvallisuuden itsearviointia suoritetaan asuinrakennuksiin. Se on pelastuslain 78 §:n mukaista valvontaa tukeva toimenpide, jonka tarkoituksena on lisätä asukkaiden riskitietoisuutta sekä kykyä varautua mahdollisiin onnettomuustilanteisiin. Tukea ja apua arvioinnin suorittamiseen tarjoaa päivystävä palotarkastaja. Lisäksi pelastussuunnitelmavelvollisten taloyhtiöiden hallituksille tarjotaan mahdollisuus saada tukea ja neuvontaa itsearvioinnin suorittamiseen vapaaehtoisiksi ilmoittautuneilta sopimuspalokunnilta.

Vuosittain itsearviointia kohdennetaan pelastussuunnitelmavelvollisten taloyhtiöiden osalta noin 700 kiinteistöön ja pien-, pari-, rivi ja luhtitalojen osalta noin 6000 kiinteistöön. Määrälliset sekä alueelliset tavoitteet on paloturvallisuuden itsearvioinnin osalta saavutettu ja vastausprosentti on pysynyt korkeana edellisen kauden aikana.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Paloturvallisuuden itsearvioinnin tavoitteena on asukkaiden turvallisuustietoisuuden lisääminen ja omatoimisen varautumisen tukeminen.

Tavoitteena on, että Keski-Uudenmaan toiminta-alueen asuinrakennukset suorittavat paloturvallisuuden itsearvioinnin kymmenen vuoden syklillä.

Valtaosa rakennuspalojen vakavista henkilövahingoista sattuu asuinrakennuksissa, joten asuminen turvallisuuteen vaikuttavat toimenpiteet ovat erityisen tärkeitä. Asumisen turvallisuuden osalta pyritään vaikuttamaan erityisesti asukkaiden sekä taloyhtiöiden vastuuhenkilöiden omaamiseen varautumiseen.

Päätös palvelutasosta

Paloturvallisuuden itsearviointia kohdennetaan asuinrakennuksiin erillisen suunnitelman mukaisesti.

2.2.5 Maankäytön ja rakentamisen suunnittelun ohjaus sekä valvonta

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Pelastuslaitos toteuttaa rakenteellisen paloturvallisuuden ohjauksessa ja neuvonnassa pelastuslain 42 §:n mukaista yhteistyötä rakennusvalvonta- ja kaavoitusviranomaisten kanssa. Toiminta kohdentuu lupamenettelyä edellyttävään uudis- ja korjausrakentamiseen sekä kaavalausuntoihin.

Maankäytön ja rakentamisen suunnittelun ohjauksen keskeisiä tehtäviä ovat:

- suunnittelijoiden ohjaus ja neuvonta
- rakennuslupalausuntoihin liittyvä lausuntojen antaminen
- kaavalausuntojen kirjoittaminen
- rakennusten ennakkokatselmuksset
- rakennusten käyttöönottotarkastukset (erityinen palotarkastus)

Edellisen palvelutasopäätöskauden aikana on panostettu laadukkaaseen suunnittelijoiden ohjaukseen ja neuvontaan sekä yhteistyöhön rakennusvalvonnan kanssa. Lisäksi on laadittu suunnitelma kaavoitusyhteistyön kehittämiseksi ja tämän osalta työ jatkuu tämän palvelutasopäätöskauden aikana aktiivisesti.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Maankäytön ja rakentamisen suunnittelun ohjauksella pyritään siihen, että onnettomuuksien ehkäisy ja pelastustoiminnan tarpeet on otettu huomioon jo suunnittelun alkuvaiheessa. Kaavoituksen osalta tiivistetään edelleen yhteistyötä eri tahojen kanssa.

Päätös palvelutasosta

Maankäytön ja rakentamisen suunnittelun ohjausta toteutetaan tiiviissä yhteistyössä alueen kuntien rakennusvalvontojen ja kaavoittajien kanssa.

2.2.6 Palontutkinta

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Pelastuslain 41 §:n mukaan pelastuslaitoksen on suoritettava palontutkinta. Palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen. Palontutkinnassa arvioidaan tulipalon syttymissy ja selvitetään tarvittavassa laajuudessa palon syttymiseen ja leviämiseen vaikuttaneet tekijät, palosta aiheutuneet vahingot ja vahinkojen laajuuteen vaikuttaneet tekijät sekä pelastustoiminnan kulku. Selvityksen laajuuteen vaikuttaa erityisesti palon seurausten vakavuus. Jos on aihetta epäillä, että tulipalo tai muu onnettomuus on aiheutettu tahallisesti tai tuottamuksellisesti, pelastusviranomaisen on ilmoitettava asiasta poliisille.

Palontutkintaa suoritetaan pelastuslaitoksen palontutkintaohjeen mukaisesti. Ohjeessa on määritetty tutkintakynnykset sekä toimet tutkinnan käynnistämiseksi, esitetään tutkintaprosessi ja kuvataan yhteistoiminta poliisin ja muiden viranomaistahojen kanssa.

Palontutkinnan osalta asetetut tavoitteet eivät kaikilta osin toteutuneet kuluneen kauden aikana. Palontutkinnasta saatujen tietojen hyödyntämisessä onnettomuuksien ehkäisytyössä sekä toiminnan suunnittelussa on ollut puutteita. Tähän on reagoitu ja parhaillaan rakennetaan menettelyjä, joiden avulla tietoja ja tuloksia voidaan hyödyntää jatkossa paremmin.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Palontutkinnan periaatteena on kerätä tietoa tapahtuneista onnettomuuksista niiden ehkäisemiseksi jatkossa sekä toiminnan kehittämiseksi. Tavoitteen täyttämiseksi pelastuslaitoksen on vahvistettava palontutkinnan järjestelyjä ja erityisesti palontutkinnasta saatavien tietojen hyödyntämistä.

Palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos suorittaa palontutkintaa vastaavien onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja vahinkojen rajoittamiseksi sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittämiseksi. Erityisenä painopisteenä on palontutkinnasta saatavien tietojen hyödyntäminen sekä järjestelmällisen palontutkinnan edellytysten varmistaminen.

2.2.7 Yleinen paloturvallisuuden ohjaus ja neuvonta

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Pelastuslain 27 §:n mukaisesti pelastuslaitoksen tehtäviin kuuluu yleinen paloturvallisuuden neuvonta ja ohjaus. Tätä toteutetaan koko henkilöstön toimesta kaiken toiminnan yhteydessä.

Pelastuslaitoksella toimii virka-aikaan päivystävä palotarkastaja, joka ohjaa ja neuvoo paloturvallisuuteen liittyvissä asioissa. Myös pelastuslaitoksen verkkosivut toimivat kanavana asumisen turvallisuuteen ja rakentamisen suunnittelun ohjaukseen liittyvien tietojen välittämisessä.

Edellisen palvelutasopäätöksen mukaisesti pelastuslaitoksella on toiminut virka-aikaan päivystävä palotarkastaja, joka antaa yleistä paloturvallisuuteen liittyvää neuvontaa ja ohjausta. Verkkosivuja on etenkin vuoden 2019 aikana kehitetty ja sinne on lisätty paljon päivitettyä materiaalia koskien muun muassa asumisen turvallisuutta sekä rakentamisen ohjausta.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Paloturvallisuuteen liittyvää ohjaus ja neuvonta on helposti asiakkaiden saatavilla.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksella toimii päivystävä palotarkastaja, joka ohjaa ja neuvoo paloturvallisuuteen liittyvissä asioissa. Myös pelastuslaitoksen verkkosivut toimivat kanavana asumisen turvallisuuteen ja rakentamisen suunnittelun ohjaukseen liittyvien tietojen välittämisessä.

2.2.8 Turvallisuusviestintä

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Pelastuslain 27 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta turvallisuusviestinnästä. Turvallisuusviestintä toteutetaan monikanavaisesti esimerkiksi tiedotusvälineiden, verkkosivujen ja sosiaalisen median avulla sekä tuottamalla erilaisia oppaita ja esitteitä. Yleisövierailut paloasemilla sekä pelastuslaitoksen osallistuminen erilaisiin kampanjoihin ja tapahtumiin kuuluvat osaltaan turvallisuusviestinnän piiriin. Onnettomuusviestintä keskittyy tietojen antamiseen keskeisistä onnettomuuksiin liittyvistä asioista ja onnettomuusviestinnän yhteydessä toteutetaan turvallisuusviestintää mahdollisuuksien mukaan.

Turvallisuusviestintää toteutetaan laaja-alaisesti ja vuorovaikutteisesti eri kanavissa sekä tehdään yhteistyötä muun muassa muiden pelastuslaitosten, sopimuspalokuntien ja pelastusalan järjestöjen kanssa.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Turvallisuusviestinnän tavoitteena on onnettomuuksien ehkäiseminen, omatoimisen varautumisen kehittäminen sekä kansalaisten ja yhteisöjen valmiuksien parantaminen, jotta he osaavat toimia oikein onnettomuustilanteissa.

Käytettävät viestintätavat ovat tehokkaita, havainnollistavia ja niissä pyritään huomioimaan erilaiset kohderyhmät.

Päätös palvelutasosta

Turvallisuusviestintää toteutetaan laaja-alaisesti ja vuorovaikutteisesti eri kanavissa sekä tehdään yhteistyötä muun muassa muiden pelastuslaitosten, sopimuspalokuntien ja pelastusalan järjestöjen kanssa erillisen suunnitelman mukaisesti.

2.2.9 Turvallisuuskoulutukset ja -neuvonta

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Pelastuslaitos järjestää erilaisia turvallisuuskoulutuksia ja -tilaisuuksia alueellaan. Lisäksi tarjotaan tukea harjoitusten järjestämiseen esimerkiksi poistumis- ja sisällemenoharjoitusten seuraamisen muodossa sekä neuvontaa turvallisuusasioissa asiakkaan tarpeiden mukaisesti. Ensisijaisia kohderyhmiä ovat riskiperusteisesti arvioituna sekä pelastustoimen kansallinen strategia 2012-2025 huomioiden kuntien henkilöstö, lapset ja nuoret elinkaarimallin mukaisesti sekä seniorit, erityisryhmät ja heidän kanssaan työskentelevä henkilöstö.

Turvallisuuskoulutusten ja muiden tilaisuuksien toteuttamiseen osallistuu pelastuslaitoksen koko henkilöstö sekä sopimuspalokunnat. Turvallisuuskoulutuksia tarjotaan aktiivisesti vuosittaisessa suunnitelmassa valikoiduille kohderyhmille. Turvallisuuskoulutuksia ja muita tilaisuuksia, joihin kuuluvat esimerkiksi kalustoesittelyt, asemavierailut sekä tapahtumiin ja messuille osallistuminen, järjestetään vuosittain keskimäärin noin 800.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Koulutustoiminta on suunnitelmallista ja tavoitteellista. Sen tavoitteena on opastaa ihmisiä tunnistamaan vaaran aiheuttajia, ehkäisemään onnettomuuksia ja toimimaan oikein onnettomuusti-

lanteissa. Myös yhteisöjen, organisaatioiden ja yksilöiden vastuuta ja valmiuksia turvallisuusasioissa pyritään lisäämään.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos suorittaa turvallisuuskoulutusta suunnitelmallisesti, tavoitteellisesti ja riskiperusteisesti. Turvallisuuskoulutuksen perusteet, resursointi, toteutus sekä toteutuksen arviointitavat suunnitellaan vuosittain erillisessä suunnitelmassa.

LUONNOS

3. Pelastustoiminta

3.1 Palveluiden järjestäminen ja voimavarat

Pelastustoimintaan kuuluu pelastuslain 32 §:n mukaan hälytysten vastaanottaminen; väestön varoittaminen; uhkaavan onnettomuuden torjuminen; onnettomuuden uhrien ja vaarassa olevien ihmisten, ympäristön ja omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen; tulipalojen sammuttaminen ja vahinkojen rajoittaminen sekä edellä mainittuihin tehtäviin liittyvät johtamis-, viestintä-, huolto- ja muut tukitoiminnot.

Alueen pelastustoimi ja pelastuslaitos varautuu hoitamaan tehtävänsä päivittäisissä tilanteissa, normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa. Toimintavalmiuden rakentuminen ja pelastustoiminnan palveluiden tarjoaminen perustuu 10 toimipisteessä välittömässä lähtövalmiudessa olevaan pelastuslaitoksen vakinaiseen henkilöstöön sekä toimintaa tukeviin 30 sopimuspalokuntaan. Naapuripelastuslaitosten (Helsinki, Itä-Uusimaa, Länsi-Uusimaa, Kanta-Häme) kanssa on yhteistyösopimukset pelastustoiminnan voimavarojen käytöstä ja johtamisesta.

Pelastuslaitoksen palvelutuotanto vaatii kokonaisuutena vähintään 470 henkilötyövuotta ja koko henkilöstö on tarpeen vaatiessa käytettävissä pelastustoiminnan ja ensihoidon tehtäviin. Tämän lisäksi on käytettävissä noin 500 sopimuspalokuntien hälytystoimintaan osallistuvaa henkilöä. Pelastustoiminnan toimintavalmius vaatii vähintään noin 50 henkilön läsnäolon kaikkina vuoden ja vuorokauden aikoina.

Keskeinen osa toimintavalmiutta on myös henkilöstön osaaminen ja toimintakyky, joita ylläpidetään ja seurataan säännöllisin koulutuksin, harjoituksin ja testauksin.

3.2 Pelastustoiminnan toimintavalmius

3.2.1 Yleistä

Pelastustoiminnan toimintavalmius muodostuu seuraavista osatekijöistä: henkilöstön määrästä ja laadusta, kaluston määrästä ja laadusta, ennakkoon laadituista toiminnallisista suunnitelmista, johtamisen organisoinnista sekä pelastustoiminnan toimintavalmiusajasta (SM 21/2012). Toimintavalmiuden tulee olla mitoitettu perustuen toimintaympäristön riskeihin päivittäisellä tasolla, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

3.2.2 Pelastustoiminnan muodostelmat

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Pelastustoiminnan muodostelmia ovat yksikkö, pelastusryhmä, pelastusjoukkue, pelastuskomppania ja pelastusyhtymä. Pelastustoiminnan muodostelmalla on johtajana pelastusviranomainen. Pelastustoimintaa voi kuitenkin tilapäisesti johtaa muu pelastuslaitoksen palveluksessa oleva tai sopimuspalokuntaan kuuluva siihen saakka, kun toimivaltainen pelastusviranomainen ottaa pelastustoiminnan johtaakseen (PeL 34 §).

Pelastusryhmän henkilövahvuus on minimissään 1+3 (esimies + miehistö), pelastusjoukkueen vahvuus vähintään kaksi pelastusryhmää ja joukkueenjohtaja, pelastuskomppanian vahvuus vähintään kaksi pelastusjoukkuetta ja johtaja sekä pelastusyhtymän vahvuus vähintään kaksi pelastuskomppaniaa tukimuodostelmineen sekä johtokeskus (SM 21/2012). Edellä mainittuja muodostelmia voidaan tarpeen tullen vahventaa.

Suuronnettomuuksien ja häiriötilanteiden varalta Keski-Uudenmaan pelastuslaitos saa koottua pelastuskomppanian 40 minuutissa koko toiminta-alueelleen. Suurin osa toteutuneista tehtävistä on kohdistunut Vantaalle. Lisää voimavaroja saadaan sopimuspalokunnista, vapaavuorohälytyksin ja naapuripelastuslaitoksilta. Pelastusmuodostelmien kokoaminen ja johtamismallit toteutetaan erillisen ohjeen mukaisesti.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Toiminta on suunniteltu siten, että riittävät muodostelmat ovat käytettävissä tavoiteajassa kaikkina vuorokaudenaikoina kaikissa turvallisuustilanteissa.

Päätös palvelutasosta

Toiminta on suunniteltu ja resursoitu siten, että muodostelmat ovat käytettävissä tavoiteajassa kaikkina vuorokaudenaikoina kaikissa turvallisuustilanteissa.

Pelastusryhmän vähimmäisvahvuus on 1 + 3 henkilöä.

3.2.3 Pelastustoiminnan johtaminen ja tilannekeskustoiminta

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (SM 21/2012) mukaan tehokas pelastustoiminta edellyttää toimivaa johtamisjärjestelmää.

Pelastusjoukkueita johtaa kaksi päällystötutkinnon suorittanutta päivystävää palomestaria välittömässä toimintavalmiudessa. Päivystävillä palomestareilla on käytössään johtoyksiköt operaattoreineen. Pelastusryhmiä johtavat välittömässä toimintavalmiudessa olevat palo esimiehet, jotka

pääsääntöisesti ovat suorittaneet alipäällystötutkinnon. Pelastustoiminnan muodostelman johtajan tulee varautua johtamaan myös seuraavaa suurempaa muodostelmaa, joten poikkeuksellisesta on mahdollista, että paloiesimies toimii pelastusjoukkueen johtajana. Yhteistoimintasopimuksen mukaan pelastustoiminnan johtajana toimii aina se ylin pelastusviranomaisena, joka tehtävään on hälytetty, riippumatta siitä mistä pelastuslaitoksesta hän on.

Pelastuslaitoksella on ympärivuorokauden tavoitettavissa päivystävä päällikkö, joka tarvittaessa johtaa toimintaa suuronnettomuudessa, muussa häiriötilanteessa tai yleisviranomaisena. Virkaajan ulkopuolella päivystävä päällikkö on varallaolossa.

Pelastuslaitoksen normaaliajan pelastustoiminnan johtokeskus on pystyttävä perustamaan Pelastuskeskukseen virka-aikana 30 minuutissa ja virka-ajan ulkopuolella 90 minuutissa. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen poikkeusolojen suojatiloissa toimiva johtokeskus, joka toimii Vantaan kaupungin johtokeskuksen kanssa samoissa tiloissa, on pystyttävä ottamaan käyttöön 6 tunnissa.

Johtamisjärjestelmä, jossa on huomioitu myös johtaminen suuronnettomuustilanteissa, häiriötilanteissa sekä valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa on kuvattu tarkemmin HIKLU-pelastuslaitosten Pelastustoiminnan johtamisen yleisohjeessa (2013).

Pelastuslaitoksella toimii pelastustoimialueen ympärivuorokauden toiminnassa oleva **tilannekeskus**. Tilannekeskus tukee pelastustoimintaa ja sen johtamista, lisäksi se kerää ja luokittelee saamaansa pelastustoimialueen turvallisuustilanteeseen vaikuttavaa tietoa. Tiedoista ja sen mahdollisista vaikutuksista turvallisuustilanteeseen pelastustoimialueen kunnissa tiedotetaan kuntien sekä kaupunkien johtajille, toimialapäälliköille ja avainhenkilöille ennalta sovituin menetelmin. Tilannekeskus luo myös ympärivuorokautisen perustan häiriö- ja suuronnettomuusyksiköille pelastustoiminnan johtokeskukselle.

Uudenmaan pelastuslaitosten riskianalysissä havaittiin, että suuronnettomuuksien ja häiriötilanteiden riski on aiempaa korkeampi ja toteutuessaan ne haastavat Uudenmaan pelastuslaitosten suorituskyvyn. Haasteena on erityisesti nykyinen hajautettu HIKLU-alueen johtamisjärjestelmä, joka kohtaisi suuria haasteita tarkastelujen skenaarioiden kaltaisissa laajoissa ja pitkäkestoisissa tehtävissä.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Pelastuslaitoksen johtamisjärjestelmä on suunniteltu siten, että sen avulla pystytään selviytymään pelastustoiminnan johtamisesta ja sen edellyttämästä viranomaisyhteistyöstä kaikissa turvallisuustilanteissa. Johtamisjärjestelmän suorituskyvyn parantamiseksi suunnitellaan Uudenmaan pelastuslaitosten Helsinkiin sijoitettava yhteistä johtokeskusta ja varaudutaan sen käyttöönottoon vuonna 2023.

Tilannekeskuksen ylläpitää ajantasaista tilannekuvaa toimialueella ympäri vuoden kaikkina vuorokauden aikoina. Tilannekeskuksen kykyä tukea pelastustoimintaa ja sen johtamista kehitetään.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksen johtamisjärjestelmä suunnitellaan ja rakennetaan siten, että sen avulla kyetään johtamaan pelastustoimintaa ja toimimaan viranomaisyhteistyössä kaikissa turvallisuustilanteissa.

Varaudutaan ottamaan käyttöön Uudenmaan pelastuslaitosten yhteinen johtokeskus vuonna 2023.

3.2.4 Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (SM 21/2012) mukaan pelastustoimen alue päättää palvelutasopäätöksessä pelastustoiminnan aloittamisesta päivittäis- ja suuronnettomuuksissa seuraavassa taulukossa esitettyjen reunaehtojen sisällä:

Riskiluokka	Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika (min)	Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika (min)	Pelastusjoukkueen kokoamisaika (min)
I	6	11	20
II	10	14	30
III	20	22	30
IV			

Taulukko 1 Toimintavalmiusajat

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika lasketaan siitä, kun ensimmäinen yksikkö on vastaanottanut hälytyksen siihen, kun se saapuu onnettomuuspaikalle. Pelastustoiminnan toimintavalmiusajalla tarkoitetaan aikaa, joka alkaa siitä, kun ensimmäinen yksikkö vastaanottaa hälytyksen ja päättyy siihen, kun pelastusryhmä aloittaa tehokkaan pelastustoiminnan.

Vuosina 2017-2019 Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueen riskiluokan I ruuduissa sattuneissa kiireellisissä tehtävissä (pois lukien ensivaste) ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan

mediaani oli 6 minuuttia ja 45 sekuntia. Kuudessa minuutissa tavoitettiin 37 % kiireellisistä tehtävistä, kun tavoitteena oli, että vähintään 50 % tehtävistä olisi tavoitettu tuossa ajassa.

Vastaavasti riskiluokan II ruuduissa sattuneissa kiireellisissä tehtävissä (pois lukien ensivaste) ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan mediaani oli 6 minuuttia ja 59 sekuntia. Korkeintaan 10 minuutissa tavoitettiin 85 % tehtävistä.

Riskiluokan III ruuduissa sattuneissa kiireellisissä tehtävissä (pois lukien ensivaste) ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan mediaani oli 8 minuuttia ja 34 sekuntia. Korkeintaan 20 minuutissa tavoitettiin 99 % tehtävistä. Riskiluokassa IV ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan mediaani oli 10 minuuttia ja 6 sekuntia.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Vähimmäistavoitteena on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään 50 %:ssa tehtävistä. Riskianalyysissä tunnistetuille alueille, joiden saavutettavuus on heikompi, suunnitellaan kullekin alueelle soveltuvia, toimintavalmiutta tukevia ja kompensoivia toimenpiteitä, joita ovat muun muassa onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteet ja uusien kärkiyksiköiden perustaminen.

Esimerkiksi riskialueilla tai kohteissa, joissa pelastuslaitoksen tavoittamisviive on pitkä, mutta joilla sijaitsee teollisuuspalokunta, ei pelastuslaitoksen valmiuden lisääminen ole tarkoituksenmukaista. Muita vastaavia tapauksia, joissa toimintavalmiuden parantaminen asemarakentamisella ei ole välttämättä kustannustehokasta, ovat esimerkiksi asutuksesta syrjässä sijaitsevat yksittäiset riskikohteet, tai taajaman ulkopuoliset alueet, joissa ei ole muita huomattavia riskejä liikenneonnettomuusriskin lisäksi ja joissa riskiä pystytään pienentämään parantamalla tieosuu-den liikenneturvallisuutta. (HIKLU riskianalyysi.)

Päätös palvelutasosta

Toimintavalmius suunnitellaan siten, että:

- **riskiruudulle taulukossa 1 asetettu toimintavalmiusaikatavoite täyttyy vähintään 50 %:ssa tehtävistä**
- **pelastuskomppania saadaan koottua 40 minuutissa Keski-Uudenmaan pelastus-toimialueella**
- **vakinaisesti päivystävien yksiköiden lähtöaika kiireellisiin tehtäviin on enintään 90 s ja**
- **siinä otetaan huomioon sopimuspalokunnan sopimuksen mukainen valmius ja siinä huomioidaan naapuripelastuslaitosten kanssa tehtävä yhteistyö.**

I riskiluokan alueiden toimintavalmiuspuutteiden korjaamiseksi perustetaan Etelä-Vantaalle kaksi kärkiyksikköä ja Jokelaan yksi kärkiyksikkö palvelutasopäätöskauden aikana.

3.2.5 Pelastustoiminnan asemaverkko ja kalusto

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Pelastuslaitoksen toimialueella on kahdeksan välittömässä toimintavalmiudessa olevaa paloasemaa, kaksi valmiusasemaa (Klaukkala ja Mittatie) ja kolme ambulanssiasemaa (Ruskeasanta, Peijas ja Jokela). Alueen sopimuspalokunnilla on käytössään 30 paloasemaa, joista viisi sijaitsee Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen vakinaisen henkilöstön paloaseman yhteydessä. Asemaverkko on pääosin hyväkuntoista, mutta erityisesti Mäntsälän paloasemalla on havaittu sisäilmaongelmia.

Vuonna 2013 tehtiin Helsingin, Länsi-Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa yhteistyössä selvitys paloasemaverkon tuottamasta saavutettavuudesta nykytilanteesta ja arvio tilanteesta vuonna 2035. Sen avulla voidaan tarkastella paloasemien sijoittamistarvetta pitkällä aikavälillä ja sitä päivitetään palvelutasopäätöksen voimassaoloaikana.

Pelastuslaitoksen toiminnassaan tarvitsema kalusto hankitaan ja uusitaan johtokunnan hyväksymän investointisuunnitelman mukaisesti siten, ettei ajoneuvojen ikä ylitä palvelutasopäätöksessä hyväksyttyä enimmäisikää.

Pelastuslaitoksella on käytössään alla olevan taulukon mukainen, välittömässä lähtövalmiudessa oleva ajoneuvokalusto.

Ajoneuvo	Lukumäärä (kpl)	Keski-ikä vuonna 2020 (vuotta)
Sammutusauto	8	1
Varasammutusauto	2	4
Kärkiauto	2	0
Säiliöauto	5	6
Nostolava-auto	4	11
Raivausauto	1	6
Johtoauto	2	3
Varajohtoauto	2	9

Taulukko 2 Pelastuslaitoksen ajoneuvokalusto

Sopimuspalokunnilla on käytössään alla olevan taulukon mukainen ajoneuvokalusto.

Ajoneuvo	Lukumäärä (kpl)	Keski-ikä vuonna 2020 (vuotta)
Sammutusauto	30	14
Säiliöauto	8	16
Miehistöauto	21	

Taulukko 3 Sopimuspalokuntien ajoneuvokalusto

Sopimuspalokuntien sammutus- ja säiliöautojen keski-ikä on kohtuullinen. Ajoneuvokaluston kierrätystä tulee jatkaa, jotta ikääntymisen myötä lisääntyvät huoltotarpeet eivät aiheuta katkoksia palveluiden tuottamisessa.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Asemaverkkoa kehitetään siten, että toimintavalmiuden puutteet Etelä-Vantaalla voidaan korjata. Paloasemilla tulee olla turvalliset ja terveelliset työskentelyolosuhteet.

Pelastuslaitoksella on käytössään päätetyn toimintavalmiuden ylläpitämiseksi tarvittava kalusto. Kaluston säännöllisellä kunnossapidolla ja seurannalla varmistetaan, että kalusto vastaa laadultaan ja määrältään vaadittavaa toimintavalmiuden tasoa. Kalustohankintoja ja -suunnittelua tehdään yhteistyössä muiden pelastuslaitosten kanssa.

Sopimuspalokunnilla on käytössään tehtäviinsä nähden mahdollisimman sovelias ajoneuvokalusto. Sopimuspalokuntien kalustohankinnoissa otetaan huomioon myös häiriötilanteiden ja poikkeusolojen valmiusvaatimusten edellyttämä kalusto.

Päätös palvelutasosta

Palvelutasopäätöskauden aikana hankitaan Etelä-Vantaalle kaksi kärkiyksiköiden käyttöön soveltuvaa tilaa sekä niihin tarvittava henkilöstö. Kärkiyksiköt perustetaan korjaamaan I riskiluokan alueiden toimintavalmiuspuutteita.

Jokelan uuden paloaseman yhteyteen tehdään tilat myös yhdelle uudelle kärkiyksikölle palvelutasopäätöskauden aikana.

Ajoneuvokalustoa uusitaan siten, että

- **Välittömässä valmiudessa olevien sammutusautojen käyttöaika on enintään 6**

vuotta, säiliöautojen enintään 10 vuotta, raivausautojen enintään 12 vuotta ja nostolava- tai puomitikasautojen enintään 16 vuotta.

- **Miehistönkuljetus-, johto- ja tarkastusautot uusitaan 4 vuoden ikäisinä.**
- **Sopimuspalokuntien sammutus- ja säiliöautokalustoa uusitaan siten, että ne ovat hyvässä toimintakunnossa ja enintään 20 vuotta vanhoja.**
- **Muun pelastustoiminnan edellyttämä ajoneuvo- ja irtokaluston laatu, määrä sekä uusimisen tarve määritellään erikseen tarkempia vuosittaisia suunnitelmia tehtäessä.**

3.2.6 Yhteistoiminta

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Pelastuslain 44 - 45 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee tarvittaessa antaa apua toiselle pelastuslaitokselle pelastustoiminnassa ja laatia yhteistyössä tarpeelliset pelastuslaitosten yhteistyösuunnitelmat avun antamiseen varautumisesta sekä avun pyytämisestä ja antamisesta. Sujuva yhteistoiminta on keskeinen osa pelastuslaitoksen toimintavalmiutta ja erityisesti sillä varmistetaan toiminnan ennakkoluuloton kehittäminen, tiedonkulku eri viranomaisten välillä sekä viranomaisyhteistyön sujuvuus päivittäisiä tilanteita suuremmissa mittavissa resursseja vaativissa onnettomuuksissa ja häiriötilanteissa. Kansainvälisen yhteistyön tavoitteena on kehittää pelastustoimea sekä vaihtaa pelastustoimen osaamista ja parhaita käytäntöjä ulkomaisten pelastusviranomaisten ja sidosryhmien kesken.

Muiden viranomaisten osalta pelastuslain 49 §:n mukaisesti valtion ja kunnan viranomaiset ja laitokset ovat velvollisia antamaan pyynnöstä pelastusviranomaisille toimialaansa kuuluvaa tai siihen muuten soveltuvaa virka-apua. Valtion ja kunnan viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset ovat pelastuslain 46 §:n nojalla myös velvollisia osallistumaan pelastuslaitoksen johdolla pelastustoimintaan ja toimimaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa niin, että pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti.

Pelastustoimen tehtävänä on yhteen sovittaa eri toimijoiden pelastustoimintaan varautumista suuronnettomuuksissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa (PeL 46 §). Pelastuslaitokset laativat alueensa onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat. Niiden yhteistyötahojen, jotka ovat velvollisia antamaan virka- tai asiantuntija-apua pelastustoiminnassa ja siihen varautumisessa, on laadittava pelastuslaitoksen johdolla ja yhteistoiminnassa keskenään tarpeelliset suunnitelmat tehtäviensä hoitamisesta pelastustoiminnan yhteydessä ja osallistumisesta pelastustoimintaan. Yhteistoimintaa harjoitetaan kaikkien toimijoiden kanssa, mutta erityisesti tietyt erityiskohteet ja -toiminnot ovat yhteistoiminnan piirissä. Näitä ovat mm. ilma-, rautatie- ja tieliikenne liikennepaikkoineen ja -väylineen. Yhteistyötä

puolustusvoimien kanssa harjoitetaan yhteistoimintamuistion perusteella (henkilöpuhdistus, puhdistus, vaaralliset aineet, materiaali ja kalusto sekä voimavarat).

Pelastuslain 47 §:ssä säädetään, että viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset, jotka ovat velvollisia antamaan pelastusviranomaisille virka-apua ja asiantuntija-apua tai joiden asiantuntemusta muutoin tarvitaan pelastustoiminnassa ja siihen varautumisessa, ovat velvollisia laatimaan pelastuslaitoksen johdolla ja yhteistoiminnassa keskenään tarpeelliset suunnitelmat tehtäviensä hoitamisesta pelastustoiminnan yhteydessä ja osallistumisesta pelastustoimintaan. Pelastuslaitokselle on annettava selvitykset pelastustoimintaan käytettävissä olevista voimavaroista. Vastavuoroisesti pelastusviranomaisen voi pelastuslain 50 §:n mukaisesti antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksella on naapuripelastuslaitosten (Helsingin, Länsi-Uudenmaan, Itä-Uudenmaan ja Kanta-Hämeen) kanssa yhteistoimintasopimukset pelastustoiminnasta. Lisäksi Keski-Uudenmaan pelastuslaitos toimii aktiivisesti Pelastuslaitosten kumppanuusverkostossa, jossa valtakunnan kaikki pelastuslaitokset tekevät yhteistyötä pelastustoimen toimintatapojen yhdenmukaistamiseksi ja kehittämiseksi.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Pelastustoiminnan suunnittelu, hätäkeskuksen ohjeistaminen erityistilanteisiin ja suuronnettomuustilanteisiin, valmiuden ylläpito ja naapuriaputoimintojen yhteistyö toteutetaan tiiviissä yhteistyössä muiden Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa. Tämän HIKLU-yhteistoiminnan tavoitteena on voimavarojen yhteiskäytön tehostamisen lisäksi luoda pelastustoimintaan yhteisiä toimintamalleja, käytäntöjä ja koulutusta.

Tarpeelliset yhteistoimintasopimukset ja -muistiot on laadittu keskeisten yhteistyötahojen kanssa ja päivitystarpeita tarkastellaan säännöllisesti.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksella on Helsingin, Itä-Uudenmaan, Kanta-Hämeen ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa voimassa olevat yhteistoimintasopimukset, joissa on huomioitu myös yhteistoiminta häiriö- ja suuronnettomuustilanteissa.

Palvelutasopäätöskauden aikana tarkastetaan säännöllisesti, ja päivitetään tarvittaessa myös muut yhteistoimintasopimukset ja yhteistoimintamuistiot muiden yhteistyötahojen kanssa.

3.2.7 Pelastustoiminnan suunnitelmat

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Sisäministeriön asetuksella pelastustoimen suunnitelmista (1363/2018) säädetään suunnitelmien sisällöstä ja rakenteesta sekä pelastustoiminnan yhteistyösuunnitelmista.

Pelastuslaitos on laatinut yhteistyössä Hätäkeskuslaitoksen sekä virka-apua antavien viranomaisten kanssa pelastuslain 33 §:n mukaisen **hälytysohjeen**, jota ylläpidetään jatkuvasti. Lisäksi on käytössä HIKLU-hälytysohje. Hälytysohjeessa määritellään se vaste, mikä hälytetään asianomaiseen tehtävätyyppiin ja onnettomuuden laajuuteen perustuen. Hätäkeskus hälyttää pelastusmuodostelmia pelastuslaitoksen antamien hälytysohjeiden mukaan onnettomuus- ja kohdekohtaisesti hätäpuhelun tietojen perusteella.

Pelastustoimintaan suuronnettomuuksissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa varaudutaan pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevin suunnitelmin. Johtamisjärjestelmä on suunniteltu siten, että sen avulla pystytään selviytymään pelastustoiminnan johtamisesta ja sen edellyttämästä viranomaisyhteistyöstä kaikissa turvallisuustilanteissa.

Pelastuslain 30 §:n mukaan kunta huolehtii alueellaan sammutusveden järjestämisestä alueen pelastustoimen tarpeisiin. Pelastuslain mukaisesti pelastuslaitoksen pitää tehdä yhteistyössä vesihuoltolaitosten ja kuntien kanssa sammutusvesisuunnitelma. Kunnan tulee huolehtia alueellaan sammutusveden järjestämisestä alueen pelastustoimen tarpeisiin suunnitelman mukaisesti. Pelastuslaitos ylläpitää **sammutusvesisuunnitelmaa** ja esittää kehittämistarpeet alueen kunnille ja vesihuoltolaitoksille.

Pelastuslain 47 §:n mukaan viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset, jotka ovat velvollisia antamaan pelastusviranomaisille **virka-apua ja asiantuntija-apua** tai joiden asiantuntemusta muutoin tarvitaan pelastustoiminnassa ja siihen varautumisessa, ovat velvollisia laatimaan pelastuslaitoksen johdolla ja yhteistoiminnassa keskenään tarpeelliset suunnitelmat tehtäviensä hoitamisesta pelastustoiminnan yhteydessä ja osallistumisesta pelastustoimintaan. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksella on voimassa olevat yhteistyösopimukset naapuripelastuslaitosten, poliisin, rajavartiolaitoksen ja vartiolentolaivueen sekä puolustusvoimien kanssa. Pelastuslaitos asettaa tarvittaessa asiantuntijan muiden viranomaisten käyttöön.

Pelastuslaitoksen toimialueella sijaitsee muutamia kohteita, joihin sisältyy potentiaalinen **suuronnettomuuden** riski. Näitä ovat muun muassa lentoasema sekä ulkoisen pelastussuunnitelma-velvoitteen piirissä olevat kohteet. Suuronnettomuuden varalle on laadittu pelastustoiminnan johtamisen HIKLU-alueen (Helsingin, Itä-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokset) yleisohje sekä erillinen Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen johtokeskuksen toimintaohje. Lisäksi ilmaliikenneonnettomuuden varalle on laadittu erillinen ilmaliikenneon-

nettomuuksia koskeva SAR suuronnettomuusohje. Ilmaliikenneonnettomuuksiin varautumista on käsitelty erikseen luvussa 3.3.5.

Pelastuslaitoksen toimialueella on kuusi ulkoisen pelastussuunnitelma-alueen piirissä olevaa kohdetta. Näihin on laadittu, tai tullaan laatimaan yhteistyössä toiminnanharjoittajan sekä muiden viranomaisten kanssa pelastuslain 48 §:n mukaiset **ulkoiset pelastussuunnitelmat**, joissa on huomioitu vaarallisten aineiden aiheuttamat suuronnettomuudet ja niiden laaja-alaiset vaikutukset väestöön ja ympäristöön. Suunnitelmat päivitetään tarvittaessa sekä vähintään kolmen vuoden välein ja suuronnettomuusharjoitukset järjestetään kolmen vuoden välein. Ulkoisen pelastussuunnitelman vaatimat kohteet on otettu huomioon myös Uudenmaan yhteisessä riskianalyyysissa.

Tulvantorjunnalla tarkoitetaan ennen tulvaa ja sen aikana suoritettavien toimenpiteiden suunnittelua ja operatiivista toimintaa. Tulvantorjuntaan kuuluu tulvantorjunnan toimintasuunnitelmien ja vesistömallien laatiminen, niiden käyttö sekä patoturvallisuudesta huolehtiminen. Alueelliset ympäristökeskukset vastaavat tulvantorjunnan suunnittelusta ja ennakkoon varautumisesta sekä toteuttavat suurimman osan tulvantorjuntatoimenpiteistä. Tulvantorjunnan muuttuessa operatiiviseksi pelastustoiminnaksi, johtovastuu siirtyy niiltä osin pelastusviranomaisille.

Öljyntorjuntasuunnitelma käsitellään erikseen luvussa 3.3.2.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Suunnitelmia ylläpidetään ja päivitetään järjestelmällisesti siten, että ne ovat ajantasaisia ja vastaavat sisällöltään asetettuja vaatimuksia.

Päätös palvelutasosta

Pelastustoiminnan suunnitelmat pidetään ajantasaisina ja sisällöltään sisäministeriön asetuksen pelastustoimen suunnitelmista (1363/2018) vaatimalla tasolla.

3.2.8 Toimintavalmius häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Pelastuslain 2 §:n mukaan pelastustoiminta on suunniteltava siten, että se on mahdollista myös valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa. Pelastuslain 27 §:ssä säädetään pelastuslaitoksen tehtävät, jotka pelastuslaitoksen tulee kyetä täyttämään normaalioloissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Häiriötilanteita voi esiintyä niin normaalioloissa kuin poikkeusoloissakin.

Pelastustoimintaa johdetaan poikkeusoloissa normaaliolojen ja häiriötilanteiden aikaisten periaatteiden mukaan, niin kauan kuin mahdollista. Mikäli normaaliolojen periaatteiden noudattaminen ei enää syystä tai toisesta ole mahdollista, ovat pelastuslaitoksen poikkeusolojen aikaiset komppaniat sellaisia, jotka kykenevät aluevastuulliseen ja itsenäiseen toimintaan määritellyillä vastuualueilla.

Poikkeusolojen muodostelmat perustetaan tukeutuen normaaliolojen organisaatioon ja pelastustoimen järjestelmään kiinteästi kuuluviin alueen sopimuspalokuntiin. Kuntien organisaatioihin perustettuja väestönsuojelumuodostelmia voidaan tarvittaessa alistaa pelastuslaitokselle tai niitä voidaan muutoin käyttää tukemaan pelastustoimintaa. Poikkeusoloissa pelastustoiminnan tehtävien priorisointi korostuu.

Pelastustoimen alueeseen kuuluvat kunnat ovat varautuneet tukemaan pelastustoimintaa poikkeusoloissa valmiussuunnitelmiansa mukaisesti. Pelastuslaitoksen toimintaa ohjaa pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Pelastuslaitos kykenee suorittamaan tehtävänsä myös poikkeusoloissa, siten kuin pelastus- ja valmiuslaissa sekä pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmassa on esitetty.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää ja päivittää valmiussuunnitelmaa, jossa häiriötilanteiden ja poikkeusolojen toiminta on suunniteltu.

3.3 Toimintavalmiuden erityispiirteet

3.3.1 Sammutustoiminta

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Sammutustoiminnan haastavin osuus on savusukeltaminen. Savusukeltamisen suorituskyky muodostuu riittävästä henkilöstön määrästä, henkilöstön kelpoisuudesta ja osaamisesta sekä tarkoituksen mukaisista varusteista ja kalustosta.

Savusukeltamiseen osallistuvan henkilöstön kelpoisuus muodostuu terveydentilaan, toimintakykyyn, koulutukseen ja harjoitteluun liittyvistä vaatimuksista. Pelastussukellukseen osallistuvan uuden henkilön hyväksyminen sukelluskelpoiseksi tehdään nimenomaisella päätöksellä ja kelpoisuus testatetaan säännöllisesti.

Savusukellus tehdään pareittain tai suurempina muodostelmina ja sukeltajilla tulee olla yhteys keskenään sekä viestiyhteys pelastusryhmän esimieheen ja sukellusvalvojaan. Savusukellustaitoa pidetään yllä vähintään kolmella vuosittaisella harjoituksella. Savusukellusta sekä koulutusta suunniteltaessa tulee ottaa huomioon toimintaan kohdistuvat sisäiset ja ulkoiset riskit.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Pelastuslaitoksella on riittävä, ohjeistuksen mukainen ja alueen uhkia vastaava savusukelluskyky. Kalusto, henkilöstön kelpoisuus ja osaaminen pidetään tasolla, jolla varmistetaan riittävä suorituskyky.

Sammutusaineiden riittävyys kaikissa olosuhteissa varmistetaan. Tämä toteutetaan varastoinnilla sekä laatimalla suunnitelman sammutusaineiden saatavuuden varmistamiseksi.

Päätös palvelutasosta

Varmistetaan sammutustoiminnan riittävä suorituskyky kaikissa olosuhteissa.

3.3.2 Merellinen toiminta ja öljyntorjunta

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Laki öljyvahingon torjunnasta (1673/2009) kumottiin ja öljyntorjunta siirrettiin 1.1.2019 alkaen pelastuslakiin (379/2011). Pelastuslain 27 §:n mukaan alueen pelastustoimi vastaa pelastustoimen palvelutasosta ja pelastuslaitoksen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä. Öljyntorjunta on pelastuslain mukaan yksi pelastustoimen tehtävistä. Keski-Uudenmaan pelastuslaitokselle tämä tarkoittaa lähinnä maaöljyvahinkojen torjuntaan varautumista.

Pelastuslaitoksen öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma on päivitetty vuonna 2009 ja se on voimassa toistaiseksi. Käyttö- ja hankintakustannuksia koskevat kohdat tarkastetaan neljän vuoden välein. Pelastuslaitoksen öljyntorjunnasta vastaavat viranhaltijat ovat osallistuneet öljyntorjuntaa koskevaan johtamiskoulutukseen ja muuta henkilöstöä on koulutettu ja harjoitettu erillisen suunnitelman mukaisesti öljyntorjunnan eri tehtäviin, esimerkiksi öljyntorjunnan johtamiseen, kaluston logistiikan hallintaan sekä öljyisten jätteiden käsittelyyn.

Alueen kunnat vastaavat jälkitorjunnasta alueellaan. Kunnat ovat nimenneet jälkitorjunnasta vastaavan viranomaisen. Kuntien eri viranomaiset ja laitokset osallistuvat tarvittaessa öljyvahinkojen torjuntaan suunnitelman mukaisesti.

Öljyntorjuntaan on hankittu kalustoa suunnitelmallisesti vuodesta 2007 lähtien ja pääosa hankesuunnitelman mukaisista perusinvestoinneista on tehty. Palvelutasopäätöskauden aikana perusinvestointeja vähennetään ja siirrytään nykyisen kaluston ylläpitoinvestointeihin.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Pelastuslaitos kehittää öljyvahinkojen torjuntavalmiutta öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukaisesti osana vaarallisten aineiden torjuntaa. Tavoitteena on ylläpitää ja edelleen kehittää öljyvahinkojen torjunnan tietotaitoa ja kalustollisia valmiuksia.

Pelastuslaitoksella on suorituskyky maalla tapahtuvan öljyvahingon torjuntaan siten, että öljyvuoto pystytään tukkimaan, öljyn leviäminen pystytään estämään ja öljy kyetään keräämään talteen.

Päätös palvelutasosta

Öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma ja hankesuunnitelma päivitetään palvelutasopäätöskauden aikana.

Öljyvahinkojen torjunnan suorituskykyä ylläpidetään suunnitelman mukaisesti.

3.3.3 Vaarallisten aineiden onnettomuudet ja CBRNE uhat

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Vaarallisten aineiden onnettomuudella tarkoitetaan onnettomuutta, jossa on osallisena vaarallista ainetta. Onnettomuus aiheutuu, kun ainetta vapautuu aiheuttaen vaaraa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle. CBRNE-uhalla tarkoitetaan rikollisia ja tahallisesti aiheutettuja kemiallisten aineiden (C), biologisten taudinaiheuttajien (B), radioaktiivisen aineen (R) ja ydinaseen (N) sekä räjähteiden (E) uhkaa ja vaaratilanteita.

Vaarallisten aineiden onnettomuuksiin on varauduttu toteuttamalla valvontaa kemikaalikohteissa ja osallistumalla niiden suunnitteluun sekä riskienhallintaan. Onnettomuustilanteita varten Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen pelastusyksiköt on varustettu kemikaalisukellukseen tarvittavilla varusteilla. Lisäksi Vantaalle on sijoitettu HIKLU-alueen yhteinen kemikaalintorjuntayksikkö, joka on varustettu laaja-alaiseen ja pitkäkestoiseen kemikaalionnettomuuteen riittävällä tunnistus- sekä torjuntakalustolla. Henkilöstön osaaminen vaativaan kemikaalisukellukseen ylläpidetään säännöllisellä koulutuksella.

Osa alueen sopimuspalokunnista on koulutettu toimimaan vaarallisten aineiden onnettomuuksissa. Heillä on muun muassa kyky käyttää puolustusvoimien henkilöpuhdistuskalustoa, jolla voidaan tukea vaarallisten aineiden onnettomuuksissa suurien henkilömäärien evakuointia ja puhdistamista.

CBRN -tilanteiden edellyttämiin tunnistus-, suojautumis-, puhdistus- ja muihin suojelutoimenpiteisiin on varauduttu suunnitelmilla, koulutuksilla ja materiaalihankinnoilla yhteistoiminnassa naapuripelastuslaitosten sekä muiden viranomaisten, erityisesti puolustusvoimien kanssa. Yhteistyö on aktiivista myös poliisin kanssa, joka pääsääntöisesti on vastuussa räjähteisiin liittyvistä tehtävistä.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toiminta-alueella on merkittäviä kemikaaliriskejä (esimerkiksi maantie- ja rautatiekuljetus sekä tuotantolaitoksia ja varastointia), joihin pelastuslaitoksen on varauduttava.

Vaarallisten aineiden onnettomuuksien ja CBRNE-tilanteiden edellyttämää suorituskyykyä ylläpidetään koko pelastuslaitoksen alueella.

Päätös palvelutasosta

Kaikilla välittömässä valmiudessa olevilla pelastusyksiköillä on ohjeiden mukainen suorituskyyky vaarallisten aineiden onnettomuuden tai CBRNE-tilanteiden torjunnan aloittamiseen.

Vaarallisten aineiden onnettomuuksien ja CBRNE-tilanteiden edellyttämää pelastuslaitoksen suorituskyykyä ylläpidetään tarvittavilla hankinnoilla, koulutuksilla, harjoituksilla ja yhteistyöllä muiden toimijoiden kanssa.

Toiminta-alueella ylläpidetään välitöntä kemikaalisukellusvalmiutta.

3.3.4 Vesipelastustoiminta

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Vesipelastustoiminnalla tarkoitetaan veden pinnalta tai pinnan alta tapahtuvaa ihmisen, eläimen tai omaisuuden pelastamista sekä vesillä tapahtuvaa ympäristövahinkojen torjuntaa. Pelastuslaitoksen kaikki vakinaiset pelastusyksiköt sekä erikseen sovitut sopimuspalokuntien yksiköt kykenevät nopeaan pintapelastustoimintaan, minkä lisäksi toiminta-alueella ylläpidetään sisäasi-

ainministeriön pelastussukellusohjeen (SM julkaisu 48/2007) mukaista välitöntä vesisukellusvalmiutta. Vesisukeltajien nopean toimintavalmiuden ylläpitämiseksi pelastuslaitos tukeutuu tarvittaessa rajavartiolaitoksen vartiolentuelaivueen helikopterikalustoon.

Vesisukellustehtävään voi käyttää ainoastaan pelastustoimen vesisukeltajaksi nimettyjä henkilöitä, joilla on voimassa olevan ohjeistuksen mukainen vesisukelluskelpoisuus. Henkilöstön riittävydessä on ollut haasteita.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Vesipelastustoimintaa pystytään suorittamaan kaikkina vuorokaudenaikoina. Ylläpidetään yhteistyötä vartiolentueen kanssa. Varmistetaan vesisukelluskelpoisuuden omaavan henkilöstön riittävyys.

Päätös palvelutasosta

Toiminta-alueella ylläpidetään välitöntä vesisukellusvalmiutta.

3.3.5 Ilmaliikenneonnettomuuksiin varautuminen

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Helsinki-Vantaan lentoasemalla on lentoasema-alueella tapahtuvia ilmaliikenneonnettomuuksia varten ICAO:n (kansainvälinen siviili-ilmailuorganisaatio) sekä Suomen ilmailulaitoksen / lentoturvallisuushallinnon AGA M3-11 määräyksen mukainen oma pelastuspalvelu, jonka operatiivisessa vuorovahvuudessa on yhteensä 8 henkilöä (1+0+7).

Lentoliikenteen vaara- ja onnettomuustilanteita varten on laadittu erillinen toimintaohje pelastustoimintaa ja johtokeskustyöskentelyä varten.

Helsinki-Vantaan lentoasemalla tai sen lähialueella järjestetään vuosittain Search And Rescue (SAR) pelastus- ja viranomaisyhteistyöharjoituksia, joihin osallistuvat muun muassa pelastusviranomaiset, poliisi, terveysviranomaiset, ensihoito, sairaalat, Finavia ja lentoyhtiöt.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Tavoitteena on suunnitelmin ja harjoituksin varmistaa tehokas pelastustoiminta ja saumaton yhteistyö eri toimialojen kanssa mahdollisessa onnettomuustilanteessa.

Päätös palvelutasosta

Ylläpidetään ilmailikonnettomuuksiin varautumiseksi tarvittavat suunnitelmat ja toteutetaan järjestelmällistä harjoitustoimintaa, millä varmistetaan pelastustoiminnan riittävä suorituskyky.

3.3.6 Väestön varoittaminen

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Pelastuslain 27 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta järjestelmästä. Pelastuslaitos ylläpitää kiinteisiin väestöhälyttimiin perustuvaa väestöhälytinja järjestelmää. Väestöhälytinja järjestelmää hyödynnetään väestön varoittamiseen sellaisissa onnettomuuksissa ja uhkatilanteissa, jotka edellyttävät väestön sisälle suojautumista. Tämän kaltaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi vaarallisten aineiden onnettomuudet tai suuret tulipalot, joista aiheutuu sankkaa savunmuodostusta. Sotilaalliseen toimintaan liittyvissä poikkeusoloissa väestöhälytinja järjestelmää hyödynnetään myös väestön varoittamisessa ja väestönsuojien suojaamisessa. Väestöhälytinja järjestelmää voidaan tarvittaessa hyödyntämään joko alueellisesti, paikallisesti tai yksittäistä hälytintä käyttämällä.

Kiinteinä väestöhälyttimiä käytetään taajaan asutuilla alueilla elektronisia hälyttimiä, joilla pystytään äänimerkin lisäksi välittämään puheviestejä. Kiinteiden hälyttimien lisäksi hyödynnetään harvaan asutuilla alueilla kiinteän järjestelmän katvealueilla ajoneuvoihin asennettavia hälyttimiä. Kiinteiden ja ajoneuvoasenteisten hälyttimien hankinnasta ja ylläpidosta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista vastaa pelastuslaitos.

Väestöhälytinja järjestelmän kuntoa ja toimivuutta testataan kuukausittaisilla koekäyttöillä. Huoltosten ja ylläpidon osalta noudatetaan laadittua huoltosuunnitelmaa.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Kiinteällä väestöhälytinja järjestelmällä pyritään kattamaan tiheästi asutut alueet kehittämissuunnitelman mukaisesti. Pelastuslaitos seuraa valtakunnallisesti muiden hälytysjärjestelmien kehitystä. Palvelutasopäätöskaudella on valtakunnallisena tavoitteena kehittää matkapuhelinjärjestelmään liittyvä hälytysjärjestelmä.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää ja päivittää suunnitelmaa väestöhälytinja järjestelmän kehittämistä alueen riskianalyysin mukaisesti. Uusien hälyttimien hankinta ja olemassa olevien hä-

lyttimien ylläpito toteutetaan kehittämissuunnitelman mukaisesti.

3.3.7 Pelastuslaitoksen varautuminen

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Pelastuslaitoksen jokainen tulosyksikkö suunnittelee ja vastaa toimintansa toteuttamisesta kaikissa turvallisuustilanteissa (normaaliolot, häiriötilanteet, poikkeusolot). Varautumistoimiston henkilöstö tukee pelastuslaitoksen varautumista ja valmiussuunnittelua asiantuntijana sekä koordinoimalla ja kokoamalla suunnittelua koskevat asiakirjat pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmaksi.

Poikkeusoloihin varautuminen edellyttää kunnilta ja pelastustoimelta henkilö-, tila-, ajoneuvo- ja materiaalivarausten tekemistä. Etukäteen tehtävillä varauksilla varmistetaan tarvittavien resurssien saatavuus poikkeusoloissa. Tarvittavien varausten määrittämisestä ja toteuttamisesta vastaa kukin organisaatio itsenäisesti, omiin tehtäviinsä ja tarpeisiinsa perustuen.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Pelastuslaitoksella on ajantasainen ja toimintaa tukeva valmiussuunnitelma. Kunnilla ja pelastuslaitoksella on tehtynä ajantasaiset, tarkoituksenmukaiset ja poikkeusolojen aikaista toimintaa tukevat varaukset. Kunnat vastaavat organisaationsa varausten ajantasaisuudesta.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksen eri tulosyksiköt laativat toimintaan liittyvät varautumis- ja valmiussuunnitelmat ja ne päivitetään kahden vuoden välein.

Pelastuslaitoksen henkilö-, tila- ja ajoneuvovaraukset päivitetään kahden vuoden välein.

4. Kuntien varautumisen tukeminen

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Pelastuslaitos tukee alueensa kuntien ja niiden muodostamien kuntakonsernien varautumista ja valmiussuunnittelua sekä osallistuu aluehallintotason yhteistyöhön alueellisessa valmiuksien kehittämisessä. Pelastustoimialueen kunnat ovat pelastuslaitokselle tärkeitä yhteistoimintakumppaneita erilaisissa häiriötilanteissa. Tämän vuoksi osana kuntayhteistoimintaa on luotu valmiudet ja yhteydet kuntien johtokeskusten ja pelastuslaitoksen tilannekeskuksen sekä johtokeskuksen välille yhteyshenkilöiden avulla.

Pelastuslaitos tukee asiantuntijana alueensa kuntien varautumista ja valmiussuunnittelua. Tukeminen toteutetaan kuntien tarpeiden mukaisesti, järjestämällä muun muassa suunnittelukokouksia ja työseminaareja kuntien varautumisen ja valmiussuunnittelun kehittämiseksi. Lisäksi kuntia tuetaan esimerkiksi niiden sisäisissä harjoituksissa, kriisijohtamiskoulutuksissa ja muissa kohdennetuissa koulutustilaisuuksissa.

Pelastuslaitos on nimennyt kunkin kunnan johtokeskukseen 1-2 henkilöä toimimaan pelastuslaitoksen yhteyshenkilönä, avustamaan tilannekuvan luomisessa ja ylläpitämisessä sekä tukemaan kunnan johtoryhmän työskentelyä suuronnettomuus- ja häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.

Kuntien varautumisen tukeminen ja sen myötä luodut yhteistoimintajärjestelyt tukevat osaltaan myös pelastuslaitoksen toimintaa ja pelastustoimialueen yleistä resilienssiä. Erilaisten häiriötilanteiden varalle on luotu yhteistoimintajärjestelyjä, joiden myötä pelastuslaitoksen tilannekeskus ja johtokeskus ovat tilanteen niin vaatiessa yhteydessä kuntien johtokeskuksiin tai vastaaviin, välittäen kunnille tietoa alueen turvallisuustilanteen äkillisistä muutoksista ja tilanteisiin liittyvää tilannekuvaa sekä -tietoja. Tämä yhteydenpito edesauttaa tilanteen hallinnan edellyttämää yhteistoimintaa.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Pelastuslaitos tukee kuntien varautumista ja valmiussuunnittelua kuntien tarpeiden mukaisesti. Varautumisen ja valmiussuunnittelun tuen tavoitteet määritellään vuosittain kuntien tarpeiden mukaisesti.

Kunnat ovat nimenneet säännöllistä yhteydenpitoa varten varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteyshenkilöt.

Päätös palvelutasosta

Kuntien varautumisen tukemisen tavoitteet ja toteutus määritellään vuosittain yhteis-

työssä kuntien kanssa.

Kuntien varautumisen tukemiseen käytetään vähintään 3 henkilötyövuotta.

4.1 Väestön suojautuminen ja väestönsuojelun johtaminen

Palvelun kuvaus, nykytila ja edellisen kauden arviointi

Pelastuslaitos huolehtii toimialaansa kuuluvien väestönsuojelutehtävien hoitamisesta sekä niihin kuuluvien suunnitelmien yhteensovittamisesta yhteistyössä alueen kuntien kanssa. Väestönsuojelun organisoinnissa pelastustoimen alue on jaettu vastuualueisiin kuntakohtaisesti. Kunnissa väestönsuojelun alueellinen jako ja väestönsuojelumodostelmat on määritelty kuntien tarpeiden mukaisesti.

Väestönsuojelun johtaminen pohjautuu normaaliolojen onnettomuuksien ja häiriötilanteiden varalle luotuun johtamisjärjestelmään, jota vahvistetaan poikkeusoloissa tilanteen edellyttämällä tavalla. Johtaminen toteutetaan yhteistyössä kuntien johtamisorganisaatioiden kanssa.

Palvelun tavoitteet ja tarpeiden arviointi

Pelastuslaitoksella ja kunnissa on ajantasaiset väestönsuojelun suunnitelmat sekä johtamista varten tehty tarkoituksenmukainen ja poikkeusolojen aikaista toimintaa tukeva aluejako.

Kunnissa on varattu tilat johtopaikkoja varten, suunniteltu niiden perustaminen ja varustaminen sekä nimetty johtamisorganisaation edellyttämä henkilöstö.

Pelastuslaitoksella väestönsuojelun johtokeskuksen tilat, henkilöstö, materiaali sekä johtamisjärjestelmä ovat perustamisvalmiudessa.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos huolehtii vastuullaan olevien väestönsuojelutehtävien suunnittelusta ja etukäteen tapahtuvista valmisteluista sekä tukee alueen kuntia väestönsuojeluun liittyvien suunnitelmien laadinnassa ja toimenpiteiden toteuttamisessa.

5. Ensihoitopalvelu

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos toteuttaa ensihoitopalveluita sekä ensivastetoimintaa HUS-sopimuksiin perustuen kaikissa toiminta-alueensa kunnissa. Ensivastesopimus Pornaisten kunnan ensivastetoiminnasta on tehty Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen kanssa (Pornaisten VPK). Pelastuslaitos toimittaa myös HUS Hyvinkään sairaanhoitoalueen ylläpitämiin ensihoitoyksiköihin kaluston ja asemapaikat. Pelastuslaitoksella on yhteensä 13 ympärivuorokautista ambulanssia sekä yksi kenttäjohtoyksikkö.

Pelastuslaitoksella on päätoimisesti ensihoidossa käytössään noin 126 henkilöä sekä lisäksi valtaosalla pelastajista on kelpoisuus perustason ensihoitoon. Ensihoitopalvelu käyttää noin 140 henkilötyövuotta palvelun toteuttamiseen.

Ensihoidossa ja pelastustoiminnassa hyödynnetään henkilöstön monipuolista osaamista sekä joustavaa käyttöä. Myös suuronnettomuustilanteissa sekä kaluston hankinnassa ja huollossa saadaan synergiahyötyjä. Pelastuslaitos on varautunut tarvittaessa muun muassa poikkeusoloissa ja suuronnettomuuksissa laittamaan valmiuteen ylimääräisiä ambulansseja ja pelastajat on koulutettu myös paikkaamaan ensihoidon äkillisiä poissaoloja.

Ensihoitopalvelu ja toimintavalmius perustuu HUS:n ensihoidon palvelutasopäätökseen sekä vuosittain päivitetävään palvelutasosuunnitelmaan.

Finn-HEMS -toiminta

FinnHEMS 10 tuottaa alueemme ympärivuorokautisen ensihoitolääkäripalvelun. FinnHEMS -toiminta kuuluu tiiviinä osana myös Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toimintaan. Medi - Helissä työskentelee HUS- sairaanhoitopiirin ensihoitolääkäri, Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen HEMS-pelastaja ja lento-operaattorin lentäjä.

FinnHEMS 10 lento-operaattorina toimii Skärgårdshavets Helikoptertjänst Ab, jonka kanssa pelastuslaitos on tehnyt yhteistyösopimuksen HEMS-pelastajista. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri vastaa yksikön lääketieteellisestä toiminnasta, lääkäreistä ja lääkintävälineistä.

HEMS-pelastaja toimii helikopterissa ei-lentävänä perämiehenä. Potilastyössä HEMS-pelastaja toimii ensihoitolääkärin työparina. Lento-operaattori korvaa HEMS-pelastajista muodostuvat kulut täysimääräisesti pelastuslaitokselle.

6. Kehittämissuunnitelma

Palvelutasopäätöksen tulee sisältää suunnitelma palvelutason kehittämisestä. Kehittämissuunnitelmassa kuvataan sellaiset palvelutasoa koskevat päätökset, jotka aiheuttavat merkittävää voimavarojen tai toimintojen uudelleen kohdentamista tai kustannusvaikutuksia.

Sosiaali- ja terveystoimen uudistus

Viime kaudella käynnissä ollut maakuntauudistusvalmistelu keskeytettiin keväällä 2019. Tällä hetkellä Helsingin ja Uudenmaan osalta on valmisteltu erillISRatkaisua sosiaali- ja terveystoimen uudistuksesta, johon myös pelastustoimi sisältyisi. Lähtökohtaisesti pelastustoimialueiden jako noudattaisi kaavailtua itsehallinnollisten alueiden aluejakoa, sillä muutoksella, että nykyinen pelastustoimen Keski-Uudenmaan alue jaettaisiin kahtia eli Vantaa-Keravaan ja muuhun Keski-Uusimaan. Lainsäädännöllä tulee turvata pelastustoimen mahdollisuus tehdä itsehallinnollisten alueiden välistä yhteistyötä ainakin ensihoidon osalta. Itsehallinnollisten alueiden päätöksellä Vantaa-Kerava ja Keski-Uusimaa voisivat näin hoitaa pelastustoimen palvelut yhteistyössä. Pelastustoimen ensihoitopalvelujen tuottamisen näkökulmasta olennaiseksi muodostuu HUSin asema uudistuksessa. Jos ensihoitopalvelujen järjestämisvastuu säädetään HUSille, olisi mahdollistettava nykyisenkaltainen pelastuslaitosten tuottama ensihoito. (STM 2019:71.)

Omaavonta

Palvelutasopäätöskaudella 2021-2024 kehitetään ja otetaan käyttöön pelastuslaitoksen omaavontaohjelma, jonka tarkoituksena on määritellä miten pelastuslaitoksen palvelujen laatu ja toteuttaminen varmistetaan. Lisäksi ohjelmassa määritellään, miten palvelujen toteutumista ja laatua seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan. Omaavontaohjelma sisältää myös suunnitelman laadunhallinnan ja palvelujen kehittämisestä. Omaavontaohjelman suunnittelua ja käyttöönottoa varten vuonna 2022 tarvitaan yksi henkilötyövuosi lisää onnettomuuksien ehkäisyn palveluyksikköön.

Valvontatoiminta

Pelastustoimessa kehitetään valtakunnallisesti parhaillaan uutta onnettomuuksien ehkäisyn sovellusta, joka on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2022. Sovellus korvaa nykyisen, osin käytettyä vyydeltään vanhentuneen palotarkastusohjelman ja parantaa pelastuslaitoksen digitaalisia valmiuksia. Sovelluksen on tarkoitus myöhemmin mahdollistaa myös sähköinen asiointi pelastuslaitoksen kanssa.

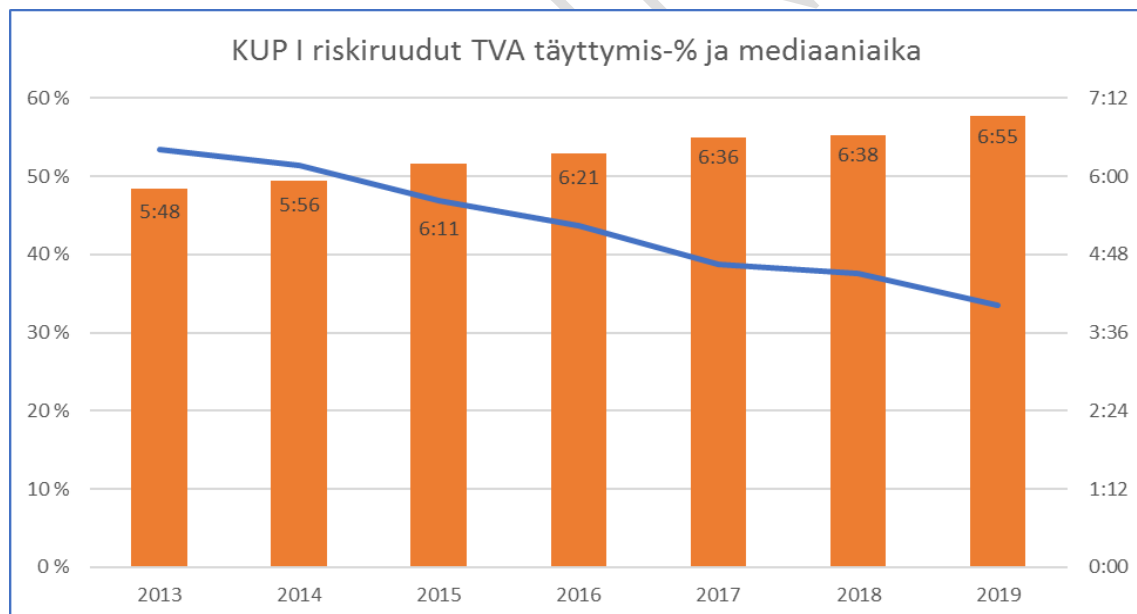
Palontutkinta

Palotutkinta on keskeinen osa pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisytoiminnan ja pelastustoiminnan suunnittelua ja voimavarojen ohjaamista. Palontutkinnasta ei ole kyetty keräämään riittävän järjestelmällisesti tietoa eikä saatuja tietoja ole pystytty hyödyntämään onnettomuuksien ehkäisytyössä ja pelastustoiminnan suunnittelussa riittävästi. Palontutkinnalle asetetun tavoitteen saavuttamiseksi pelastuslaitoksen on vahvistettava palontutkinnan järjestelyjä ja lisättävä vuonna 2023 palotutkintaan yksi henkilötyövuosi.

Pelastustoiminnan toimintavalmius

Toimintavalmiusajoissa on havaittu puutteita Vantaalla, erityisesti Länsi-Vantaalla, Tikkurilan alueella, Itä-Vantaalla ja Korson alueella sekä jossain määrin Keski-Uudellamaalla, muun muassa Jokelan alueella. Aluehallintovirasto kiinnitti tarkastuskäynnillään syksyllä 2019 erityistä huomiota siihen, että näillä alueilla ei tällä hetkellä aina saavuteta asetettua palvelutasoa toimintavalmiusaikojen osalta. Toimintavalmiuden puutteisiin on kiinnitetty huomiota myös niin Vantaan kaupungin tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa kuin aluehallintoviranomaisten peruspalvelujen arviointiraportissa. Keskimääräinen toimintavalmiusaika on kasvanut vuosina 2013-2019 eikä riskiluokan I ruutujen kohteita saavuteta määritellyssä ajassa.

Kuva 2 Toimintavalmiusajan täyttyminen ja mediaaniaika I riskiruuduissa 2013-2019

Sisäministeriön pelastustoiminnan suunnitteluohjeessa asetettujen toimintavalmiusaikojen saavuttaminen edellyttää erityisesti Vantaalla uusien pelastusyksiköiden ja paloasemien perustamista.

Vuonna 2022 esitetään uuden kärkiyksikön perustamista sekä valmiusaseman rakentamista Länsi-Vantaalle. Uuden kärkiyksikön perustaminen vaatii 11:n henkilötyövuoden lisäystä pelastustoiminnan resursseihin ja sen toteuttaminen lisää pelastustoimen kustannuksia noin 1 miljoonalla eurolla vuodessa. Samalla nykyisin Vantaankoskelle sijoitettu ambulanssi voitaisiin siirtää Länsi-Vantaalle rakennettavalle valmiusasemalle.

Vuonna 2022 nykyisin Mittatielle sijoitetuille kärkiyksiköille ja ambulanssille pyritään löytämään uudet tilat etelämpää, jolloin kärkiyksikkö ja ambulanssi palvelisivat paremmin Porttipuiston, Hakunilan ja Länsimäen aluetta.

Vuonna 2023 esitetään Tikkurilan alueelle uuden kärkiyksikön perustamista ja valmiusaseman rakentamista. Uuden kärkiyksikön perustaminen vaatii 11:n henkilötyövuoden lisäystä pelastustoiminnan resursseihin ja sen toteuttaminen lisää pelastustoimen kustannuksia noin 1 miljoonalla eurolla vuodessa.

Vuonna 2024 toimintavalmiudessa havaittujen puutteiden korjaamiseksi myös Jokelaan esitetään perustettavaksi uusi kärkiyksikkö. Tämä vaatii 11:n henkilötyövuoden lisäystä pelastustoiminnan resursseihin ja sen toteuttaminen lisää pelastustoimen kustannuksia noin 1 miljoonalla eurolla vuodessa. Kärkiyksikön sijoittaminen Jokelaan edellyttää lisäksi Jokelaan suunnitellun pelastustoimen ja ensihoidon yhteisen aseman toteutumisen.

Vantaan Kivistön sekä Klaukkalan alueen valmiuden vaatimat toimenpiteet on suunniteltu toteutettavan Nurmijärven ja Vantaan yhteisellä Luhtaanmäen paloasemalla, joka oli alun perin tarkoitus toteuttaa jo palvelutasopäätöskaudella 2017-2020. Tällä hetkellä Kivistön alueen pohjoisosien kehitys ei ole vastannut arvioitua nopeutta eikä Luhtaanmäessä toistaiseksi ole riittävää kunnallistekniikkaa paloaseman rakentamiseksi. Käyttöönoton suunnitellaan tapahtuvan aikaisintaan vuonna 2024. Uusi paloasema vaatii 11:n henkilötyövuoden lisäystä pelastustoiminnan resursseihin valmistuessaan. Yhdessä uuden paloaseman kustannusten kanssa pelastustoimen kustannukset lisääntyvät noin 1,5 miljoonalla eurolla vuodessa.

Lisäksi Vantaan Korson ja Nurmijärven Rajamäen alueen pelastustoimen toimintavalmiudessa ja tavoitettavuudessa on puutteita, jonka korjaamiseksi esitetään uusien kärkiyksiköiden perustamista ja valmiusasemien rakentamista palvelutasopäätöskaudella 2025-2028. Uuden kärkiyksikön perustaminen vaatii 11:n henkilötyövuoden lisäystä pelastustoiminnan resursseihin ja sen toteuttaminen lisää pelastustoimen kustannuksia noin 1 miljoonalla eurolla vuodessa.

Edellisellä palvelutasopäätöskaudella on alettu ratkaisemaan Mäntsälän paloasemalla havaittuja sisäilmaongelmia yhteistyössä kunnan kanssa. Kuluvalle palvelutasopäätöskaudella työ jatkuu, jotta Mäntsälän paloasemalle saadaan luotua turvalliset ja terveelliset olosuhteet työskennellä. Vaihtoehtoina ovat nykyisen paloaseman perusparannus tai uuden paloaseman rakentaminen Mäntsälään.

Pelastustoiminnan johtaminen ja tilannekeskustoiminta

Nykyinen hajautettu Uudenmaan alueen johtamisjärjestelmä kohtaa suuria haasteita riskianalyysissä tarkasteltujen skenaarioiden toteutuessa. Uudenmaan alueen pelastustoiminnan suorituskykyvaatimukset on määriteltävä järjestelmien, toiminnan, kaluston, varusteiden ja henkilöstön osalta ja suorituskyky on mitoitettava vastaamaan alueen riskejä ja uhkia. Suunnittelussa on huomioitava yhteistyö eri viranomaisten ja tahojen kanssa siten, että kaikki voimavarat tulevat hyödynnetyiksi.

Uudenmaan pelastuslaitoksille suunnitellaan ja rakennetaan yhteinen pelastustoiminnan johtamisjärjestelmä, joka on mitoitettu vastaamaan uhkakuvia. Johtamisjärjestelmällä on oltava valmius pitkäkestoiseen johtamistoimintaan yhteiskunnan häiriötilanteissa, suuronnettomuustilanteissa ja useissa keskisuurissa onnettomuustilanteissa sekä kyky johtaa kaikkia alueelle muodostettavia pelastusmuodostelmia. (HIKLU riskianalyysi.)

Yksi Uudenmaan pelastuslaitosten yhteisistä avaintavoitteista on suuronnettomuuksiin liittyvän suorituskyvyn parantaminen. Tätä varten käynnistettiin vuonna 2019 yhteistyössä sisäministeriön pelastusosaston kanssa projekti, jonka tuotoksena on Uudenmaan pelastuslaitosten yhteinen jatkuvasti toiminnassa oleva johto- ja tilannekeskus sekä siihen liittyvät yhdenmukaiset toiminnot koko alueella. Tämän palvelutasopäätöskauden aikana suunnitellaan Uudenmaan pelastuslaitosten Helsinkiin sijoittuvaa yhteistä johtokeskusta ja varaudutaan sen käyttöönottoon.

Pelastustoiminnan suunnitelmat

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen suunnitelma-arkkitehtuurissa on havaittu puutteita ja kaikkien suunnitelmien ajantasaisuus ja säännöllinen tarkastelu sekä päivittäminen ei ole toteutunut vaaditulla tavalla. Pelastustoimen suunnitelmien tulee olla laadittu vaaditulle tasolle ja tarkastelun sekä päivittämisen on oltava säännöllistä ja järjestelmällistä. Suunnitelmille nimetään vastuhenkilöt, jotka varmistavat lain mukaisen tason toteutumisen.

LUONNOS